

MADENCİLİK *Bülteni*

SAYI: 9

1990

TÜRKİYE 7. KÖMÜR KONGRESİ YAPILDI

BAŞYAZI

KÖMÜR KONGRELERİ ve ZONGULDAK ÜZERİNE

".. havzada düzenlenen ilk kongrenin 1978 yılında oer-
^im^m\$rh\$fnüzOcûdüf;imsevindinWzira
bu geokme ilgisizim somut belirtisidir: sevindiricidir
WnkutK, Kongre bir kültürel faaliyet geleneğinin baştan
gıcı dernektir. Ve her. şeyden önce enerji darboğazının
yoğun olamk yaşandığı bir önemde düzenlenmiş olma-
sıaçışmdandaönemlidirve sevindiricidir,"
M Murat Turan, Ocak 1978

130 yaşındaki Havza, merkezini resmî bayram günlerinin görünümüne büründüren bir Kömür Kongresi ile hayatında ilk defa tanışmıştı. Zonguldak, bu olayı Öylesine bilinçle benimseyip sahfoleniyordu ki dört yıl sonra bir üçüncüsünü "Könam do ne demek? Biz sizi kapattık; sizler artık yoksunuz." diye irade buyuran bir Haşmetiü'yarağmen ilı, belediyesi, odası, derneği, sendikası, vd. ile birlikte sağlanan dayanışmanın çabalarıyla, uluslararası bir katılım sağlayarak hayata geçiriyor ve ülkenizin halen yaşadığı taşkömürü darboğazını daha o günden kamuoyuna açıklıyordu. Periyodik aksamanın, varlığı tartışmalı bir demokrasinin bile d-sının sisler ardında kaldığı bir dönemde önlenmiş olması, Eski Oda Başkanmtz'ın önceden gördüğü gelenekselleşmenin kök salmasına yol açıyor ve bir tür '•şehirleşme (ya da sanayileşme) kültürü'nün y esermesi için atılan tohumlar, yeraltı n in : en derin köşelerine kadar inerek pratik ile kaynaşıyordu. Kaynaşma gerçekten de anılmaya değerdi-zira, heihangi bir işçinin;(niteliği her ne olursa olsun), akademik düzeyi yüksek bir teknik kongrede tartışılan tebliğlerden birine imza atması, o zamanakadar, ülkenin hiçbir yerinde görülmuş değildi i;; ; Bir hisım gelip delerek geçen 80'li yılların ardından, geleneğin sürdürülmesinden sorumlu Subemz;n 1990 May.s.'nda da hayatageçirdiği kömür kongrelerinin 7-si ve Zonguldak'taki yeni gelişme- S
-----Devamı 2. sayfa'da

Kömür Kongrelerinin 7.'si 21-25 Mayıs 1990 tarihlerinde Zonguldak'da toplandı.

PANEL: KİTLERİN YÖNETSEL
SORUNLARI VE TTK

PANEL: KÖMÜR MADENCİLİĞİNDE
İŞ KAZALARI

MESLEK ANILARI
1955 Gelik Grizu İnfilakı
Anılara Katkı
Mecit Ustanın Ölümü

25 YIL ONCE 25 YIL SONRA

PROF.DR.MÜH. TACETTİN ATAMAN'IN
ARDINDAN

KÜLTÜR VE SANATTA MADENCİLİK
Turkuvaz...
Güneş Karabuda...
Ve Belgesel Sinema...

MADENCİLİK HABERLERİ
Yurtiçi - Yurtdışı • Piyasa Haberleri
Metal Maden Fiyatları

1er ile ilgili ayrıntılı haber, yorum ve açıklamaları Bültenimizin iç sayfalarında okuyacaksınız. Burada ise, yukarıdaki paragrafı ve başlığı okuyup haklı olarak, "Kömür = Zonguldak mıdır?" diye düşünebilecek bazı üyelerimizin endişelerini gidermek için sıraladığımız nedenleri bulacaksınız.

Kömür ile gerçekten et-tırnak örneği kaynaşan Zonguldak, son zamanlarda, 140 yıllık geçmişinin en vahim günlerini yaşamaktadır. Çünkü:

— Yılların ihmal birikimi üzerine son on yılın ekonomi-politik uygulamaları da bindirince, ülkemizin iki demir-çelik kombinası ile tek taşkömürü havzasını barındıran Zonguldak, bugün öyle bir noktaya getirilmiştir ki "Kalkınmada I.Dereceden Öncelikli Yörelere" kapsamına alınacağı alay edersine vaad edilmekte ve açık açık Hakkari ile aynı kefeye konulabilmektedir.

— Liberalizm, Zonguldak'a öylesine barbarcasına bakmaktadır ki - bir zamanlar jandarma dipçığı ile ocaklara tıklan evlâtlarının kanı pahasına çıkartılan ve tekrar yerine konması mümkün olmayan - servetini yıllar boyu ucuz girdi olarak tükettiği Havza'yı, fırlatıp atılacak bir paçavra gibi görebilmektedir.

— Yüksek gümrük duvarlarının ardına sığınarak yıllar boyu birikim sağladıkları halde, güya liberalleşmek için halâ süngü desteğine ihtiyaç duyanlar-tekraryeşermesi mümkün olsa da 1,5 yüzyıldan beri baltalanan ormanlarının canı pahasına çıkartılan - servetini harcadıkları Havza'yı, ne altını ne de üstünü tanımak zahmetine katlanmaksızın, bir çırpıda yoksaymaya kalkışmaktadır.

— "Sanayinin ağırlı, hafifi olmaz; bunlar boş lâf" diyerek gözlük çerçevesi, ayakkabı ökçesi ve dondurma külahı üretilip ihraç edilmesini "Sanayileşme Modeli" olarak tanımlayanlar - yıllardır, kürek ve direktten başka, dişe dokunur hiçbir destek görmeyen evlâtlarının

bilek ve-yüreklere ile ciğerlerinin hederolması pahasına çıkartılan—servetini küçümsedikleri Havza'yı, artık, bir oy deposu olarak da kaale almamakta ve "N'olmuş yani?! Kaparırsa kapansın! Biz de Japonya gibi ithal ederiz; nasıl olsa dövüzümüz bol." aymazlığını sürdürmektedir.

— Japon Modeli'ne bir kere taktıktan sonra, kendilerini Japonya'yı yönetiyor sananlar, doğal koşulları en az bizimkisi kadar belâli bir havzası olan Japonya'da - ortalama satılabilir maliyetlerinin ithal taşkömürü fiyatını hemen hemen üç katlamasına rağmen halâ 10,1 Mt/yılsatılabilir taşkömürü çıkartıldığını umursamamaktadır.

— Bizim Havzamız ise, zarar ediyor gerekçesiyle , kapatılmak istenmekte; soyut tüccar mântıklarıyla üretilen peşpeşe ekonomi fantazilerine göre, vardiyaları istop eden işçiler köylerine dönüp yattıkları yerden maaşlarını almakta ve bu arada canları sıkılacak olursa da halıcılık, balıkçılık, arıcılık veya dondurmacılık gibi hobilerle boş zamanlarını değerlendirmektedir. İhtimaldir ki bu tür rüyaları görenler, üç beş yıl kapalı kalan ocakların telefon emri ile üç beş gün içinde yeniden açılabilirliğini de hayal etmektedir.

Oysa ki Zonguldak Havzası, madenciliğimizin beşiğidir; teknik, tarihî ve kültürel köklerimiz en derinlere indiği yerdir; işdilimiz (jargonumuz) bile orada türemiştir; sektörde çalışan meslekdaşlarımızın birçoğu oradan yetişmiştir; eğitimimizi pekiştirmek için yararlanabileceğimiz tek "yerel doğal laboratuvar" orasıdır; bir diğer deyişle, pratik deneyimin en zengin çeşit aralığında kazanılabileceği tek "öğrenim külliyesi", biz madenciler için, Zonguldak'tır; çağın çok gerisinde kaldığı bir gerçektir; ama, bunun sorumlusu da oradakiler değildir.

Özetle, Zonguldak, işçisiyle ve mühendisiyle birlikte bütün madencilerin ekmeğeki teknesi ve kömürü bitene kadar tütecek ocağı olan

"aziz" bir şehirdir. Ne yüz yıl önce-sinde, ne de Vahşi Batı'da yaşamadığımız halde, daha onyıllarca çıkartılacak madenleri bulunan bu "aziz" şehiri madenleri tükenen "hayalet" şehirlere benzetmeye niyetlenenler, sadece madencilerin değil, tüm Zonguldak Halkı'nın hiddet ve nefretinden kurtulamayacaklardır. Bundan hiç kimsenin kuşkusu olmasın.

Zonguldak'ın, yalnız kömürün değil, bütün madenciliğin en acil gündemini oluşturduğunu ve ne kadar vahim günler yaşadığını açıklamak için daha fazla söz etmeye gerek görmüyoruz. Ama son olarak bir noktaya daha değinmekte yarar var. Avukatlarının, hekimlerinin, sanayicilerinin, tüccarlarının, esnafının, mühendislerinin, mimarlarının ve öğretmenlerinin örgütlü bütünlüğüyle tüm bir şehir ahalisinin, maden işçilerinin haklarını siyasi iktidarın istihdam ve ekonomi politikalarına karşı savunan içerikteki bir basın açıklamasının altına topluca imza atmaları, yüzyılımızda, hiçbir ülkenin hiçbir madencilik şehrinde duyulmuş şey değildir. Zonguldak'ın bir anlamı da budur ve bu anlamı yalnız oy kaygısıyla kavrayıp kabul lenmek ise son derece utanç vericidir.

Maden işçileri, tüttüğü halde söndürülmek istenen ocaklarımızı, ekmeğimizi, aşımızı ve işimizi korumak için mücadele ediyor ve daha büyük mücadelelerin hazırlıklarını yürütüyor. Elinden geldiği kadar tüm Zonguldak'ın da destekleyeceği bu hareketlenmelere, öncelikle Şubemizin örgütlülüğü içinde, omuz vermemiz gerekir. Önümüzde kaçınılmaz gibi görünen toplumsal bir sınav var. Bu sınavda sağlayacağımız en ufak bir başarı bile, ekonomik sorunlarımızın nihai ve kesin çözümü için tek hedef olan grevli-toplu sözleşmeli sendikal haklarımızın alınması yolunda atılacak bir adım olacaktır.

Saygılarımızla.

Türkiye 7. Kömür Kongresi Yapıldı

TMMOB Maden Mühendisleri Odası, Zonguldak Şubesi her iki yılda bir düzenlenmekte olan Türkiye Kömür Kongrelerinin 7.si 21 - 25 Mayıs 1990 tarihleri arasında Zonguldak'ta yapıldı.

Odamız Zonguldak Şube Başkanı Enver KARAÇAM'ın Kongre'yi açması ve katılanlara hoş geldiniz mesajıyla başlayan Türkiye 7. Kömür Kongresi'nin açılış konuşmasını Oda Başkanımız M.Fikret ÖZBİLGİN yaptı. Oda Başkanımızın ağırlıklı Zonguldak Havzası üzerinde durduğu konuşmasını aşağıda sunuyoruz.

* * *

Sayın Konuklar,
Sayın Delegeler,
Değerli Meslektaşlarım,
Basınıımızın ve TRT'nin Değerli Temsilcileri,

Acılı günler yaşadık. Biri Adana'da biri Keçiborlu'da olmak üzere 2 meslektaşımızı iş kazalarında kaybettik. Amasra'da 5, Yeni Çeltik'de 68 işçimiz facialar sonucu yaşamını yitirdi. Arkasından Elazığ-Guleman Karayolunda 3'ü meslektaşımız olmak üzere 9 insanımız hunharca katledildi. Sözlerime başlarken bu insanlarımız ile diğer iş kazalarında yitirdiklerimizi saygıyla anıyorum.

Sayın Konuklar,
Değerli Delegeler.

Türkiye Madencilik sektörünün en önemli organizasyonlarından biri olan kömür kongrelerimizin bir yenisini

daha yaşıyoruz. Bu kongrelerimiz bugüne değin en canlı, en verimli, en etkin bilgi iletişim ortamları olagelmıştır.

Yirmi yılı aşan kongre geleneğimizde, bununla gerçekleştirilen kömür kongrelerimizin ayrı bir yeri, kendine özgü bir kültürü, yadsınmayacak bir işlevi vardır. Çünkü, her şeyden önce kömür kongreleri Zonguldak Kömür Havzamızda toplanıyor.

Zonguldak'ta yaşıyor olmak, kömürü koklamak, madenciliği solumak demektir. Zonguldak'ta kömür kongresinde bulunmak ise kömürü ve madenciliği dokularla duyumsamak ile eş anlamlı olsa gerek...

Kongrelerimiz, bir ocağın, bir kayaç türünün, bir işletme yönteminin, bir zenginleştirme işleminin ya da bir hesaplama biçiminin mikro düzeyde konulara eğilip, konulardaki bilgi birikimlerine ivme kazandır-

makla kalmamalıdır. Makro düzeydeki sorunlara da eğilmelidir. Madenciliğin, kendi kabuğundan sıyrılıp, ekonomik, politik, hukuksal, toplumsal düzlemlerinde de tartışılması gerekir. Bu anlamda bu kongremizde iki panelimiz yer almaktadır. Çünkü, madencilik, yalnızca madencilerin sorunu değildir. Ekonominin ana sektörlerinden biridir. Dolayısıyla ülkenin kalkındırılması, toplumsal refahın arttırılmasını hedef edinenlerin, bu konularda görev alanların da sorunudur. Politikacıların, plancıların, ekonomistlerin ve sanayicilerin de sorunudur. Bu nedenle biz sorunların onlarla, onların ilgi alanına giren biçimi ile de tartışılmasını istiyoruz.

Bu platformlarda onlara aktaracağımız çok şey vardır.

Bugüne değin kongrelerimiz de sınırlı ölçülerde kalan bu çabalarımızı 1991 yılı Mayıs-

smda Ankara'da düzenleyeceğimiz Madencilik Bilimsel ve Teknik 12. Kongremiz'de çok daha kapsamlı bir biçimde tırmandırmaya çalışacağız. Hazırlıklarımız bu doğrultudadır.

Değerli Kopuklar,
Değerli Meslekdaşlarım,

"Bilgi"nin "Bilgi Birikimi"nin önemini hep biliriz, hep söyleriz de uygulamaya gelince ne yaparız? Şimdi, burada bir duralım ve Zonguldak'ı geçmişi ile bugünü ile gözlerimizin önüne getirelim. 140 yıllık bir geçmişi olan Zonguldak'ta, kaç nesildir madencilik yapılan bir yerde, dede ile torun arasında hemen hemen aynı teknoloji ile kömür üretiliyor. Olacak şey mi bu? Burarda zaman akıp gitmemiş ya da bu zaman zarfında Dünya yerinde saymış gibi. Ve şimdi Zonguldak teknoloji ithal etmeye çalışıyor. Hiç sanmıyorum ki Dünya'da bir benzeri olsun. Benzeri hangi ülkede olursa olsun, teknoloji ithal etmek bir yana, ihraç eder konumda olurdu.

Teknoloji transferi tümüyle reddedilecek bir şey değildir. Gerektiğinde tabii ki başkalarının buluşlarından, deneyimlerinden yararlanılmalıdır. Ama bunun süreklilik göstermemesi gerekir. Zira teknoloji statik değil, dinamik bir olgudur. Sürekli değişir, sürekli gelişir. Ama bizim sürekli başkalarına mahkum olmamız lazımdır. Kaldı ki belirli koşullarda filizlenmiş bir teknoloji, tümüyle farklı koşulların egemen olduğu bir başka yerde aynı verimi vermeyebilir. Bu, özellikle madencilik için çok daha geçerlidir. Dolayısıyla Türkiye artık kendi koşullarına uygun teknolojisini kendisi üretmelidir. Bunun tek yolu da araştırma geliştirme çalışmalarına ağırlık vermekten

geçer. Bugün çağ atladığı iddia edilen ülkemizde bundan 300 yıl önce söylenmiş olan "Bilgi Kuvvettir" sözünü hala bilmezlikten gelmek gerçekten acıdır.

Bu durumun sorumlusu elbette çalışanlar değildir. İşçi değildir, mühendis değildir. Bunun sorumlusu Türkiye'yi bu duruma getirenlerdir.

Değerli Konuklar,
Değerli Meslekdaşlarım,

Biz bu hastahğı teşhis edebiliyoruz. Ve biz tedavisini de biliyoruz. Ama tedaviyi bizlere uygulamıyorlar. Bizlere reçeteler gökten iniyor. Geçen kongreden bu yana 2 yıl geçti. Bu iki yılda TTK da 3. Genel Müdür işbaşında. Siyasi İktidar el mi değiştirdi? Yoo hayır. Bu kişilerin bilgi, beceri ya da dürüstlükleri bilinmiyordu da göreve gelince mi anlaşıldı? Oda değildir. Bu insanlarımız Ay'dan gelmediler ya!

Siyasi iktidarlar bu kurumlardan ellerini çeksin artık. Ve lütfen gölge etmesinler. Üniversitelerimizin, kuruluşlarımızın kendi iç dinamikleri, kendi sorunlarını çözmeye muktedirlerdir.

Değerli Konuklar,
Değerli Delegerler,

Bu kongremizde havzamızı derinden derine sarsan şu acı gerçeğe de değinmeden geçemeyeceğim. 140 yıllık Zonguldak Havzası'nın kapısına; verim düşüklüğü, ölümlü iş kabalarının çokluğu, zarar ediyor vb. gibi sorumluluğu biz maden mühendislerine, maden işçilerine ve diğer çalışanlarına kesinlikle ait olmayan bir sürü sudan bahanelerle kilit vurulmaya çalışılıyor. İşçilerin evlerinde oturmaları, maaşlarını almaları ve kömür ithal edilmesi gibi dahiyane buluşlar ortaya atılıyor. Havzanın parça parça küçültülmesi ve giderek

yok edilmesi gündeme getiriliyor. Üstüne üstlük, bu kasıt, plan ve programlara süslü vaatler yazan bir siyasi iktidarın sözcüleri tarafından da ifade ediliyor. Bu nasıl bir çelişkidir? Bu nasıl bir zihniyettir? Sorunlarımızı çözümlenmenin tek çaresi olarak Havzamızın kapatılması gibi radikal çözümler (!) öneren zihniyet ile "Ah; şu mektepler olmasaydı... Maarifi ne güzel idare ederim" diye yakman Osmanlı Nazırı'nın zihniyeti arasında ne fark vardır?

Bilmeyenler öğrensin. Havza kömürü ile insanı ile bütündür. Havza, işçisi ile, mühendisi ile, memuruyla, esnafıyla, çoluğuyla çocuğuyla insanların var oluş nedenidir. Havza işçilerimizin olduğu kadarıyla bizlerin de "ekmek teknesi" dir. Ve insanlarda "ekmek tekneleri"ni kolay kolay teslim etmezler. Onun için diyoruz ki, siyasi iktidarlar gerçekten bir şey, iyi bir şey yapmak istiyorlarsa, madencilığe gerekli önemi verip, işletmelere özerklik, yatırımlara izin ve çalışanların ve onların örgütlerinin seslerini kısmaya, haklarında soruşturma açma yerine seslerine kulak versinler.

Sayın Konuklar,
Değerli Delegerler,

Bizim kongrelerimiz amatör çabalarla, özverilerle gerçekleştirilen etkinliklerdir. 5 gün sürecek bu organizasyon 1 yıl süren yoğun çabaların ürünüdür. Destekleyeni vardır, ama ne yazık ki köstek olmak isteyenler de çıkıyor değil. Zorluklarım yaşayanlar bilir. Bu nedenle, sözlerime son verirken bu kongremizin oluşumuna emeği geçen, omuz verenleri başta yürütme kurulu olmak üzere kutlar, katkılarını esirgemeyen tüm kişi ve kuruluşlara teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

M. Fikret ÖZBİLGİN'in açılış konuşmasından sonra kürsüye gelen Kongre Başkanı Kadri YERSEL Zonguldak havzasının tarihini, geçmişini üretim ve yönetim düzenlemelerini özetleyerek "Son yıllarda dışarıdan kömür alınmaya başlandı. Bu kömürler daha ucuz diye Havza olduğundan da önemsiz görülmeye başlandı. Dahası havzayı kapatmaya yönelik seslerde çıkıyor. Oysa, bugünkü maliyet yüksekliğinin salt doğal yapıdan kaynaklandığını sanmak, savunmak isabetli bir görüş değildir. Gerekli yatırımları zamanında yapılmamış, doğasına uygun bir üretim düzeni kurulamamış olmasının ve yaşamı boyunca israf, zorlamalı üretimin de payının büyük olduğuna inanıyorum. Havzanın bulunışundan bu yana yöre halkı ile ülkemize sağladığı çok büyük yararları da gözardı edemeyiz. Kapatılması halinde oluşacak sosyal yıkıntıyı küçümseyenleyiz. Artık havzanın üretim zorlamasından çıkartılıp yararlılığını potansiyel gücüne koşut bir üretim düzeyi ile sürdürmesi gerekir" dedi.

Daha sonra söz alan TTK'dan da sorumlu Devlet

Bakanı İbrahim ÖZDEMİR ise yapılan eleştiriler karşısında her zaman eleştirilere açık olduklarını, kömür konusunda diğer ülkelerle yarışamayacağımızı ifade ederek TTK'nın 1989 yılı zararı'nın 500 Milyon TL olduğunu belirtti. TTK'nın rahatsızlık içinde olduğuna da değinen Sayın Özdemir "Keşke ülkede siyasi baskılar olmasa" dedi TTK'nın sorununun herkesin sorunu olduğunu ve işçi fazlası bulunduğuna da değinen Sayın Bakan, işten çıkarma gibi bir düşüncelerinin olmadığını, Dünya Bankasından 70 Milyar TL kredi alarak havzada modernizasyon çalışmalarının yapılmaya başlandığını belirtti.

650 dolayında delegenin ve çok sayıda izleyicinin katıldığı, 5'i yabancı olmak üzere 32 bildirinin sunulduğu ve tartışıldığı Kongre sırasında, "Kitlerin Yönetimsel Sorunları ve TTK" ve "Kömür Madenciliğinde İş Kazaları" konularında ilci de panel yapıldı.

Türkiye 7. Kömür Kongresi, 25 Mayıs 1990 günü, Kongre etkinliklerinin değerlendirildiği son oturumda Maden Mühendisliği eğitimi gören öğrencilerin sorunlarını dile getiren bir metnin okunması ile sona erdi.

KİTLERİN YÖNETSEL SORUNLARI VE TTK

Odamız Zonguldak Şubesi'nce gerçekleştirilen Türkiye 7. Kömür Kongresi etkinlikleri içerisinde KİT'lerin ve ağırlıklı Zonguldak Havzası ve Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun tartışıldığı "KİT'lerin Yönetsel Sorunları ve TTK" konulu bir panel de yer almıştır. Odamız eski başkanlarından Ömer YENEL'in yönettiği panele TMMOB Maden Mühendisleri Odası adına Zonguldak Şube Başkanı Enver KARAÇAM, Genel Maden İşçileri Sendikası adına Genel Eğitim Sekreteri Sabri CEBECİK, TTK adına Genel Müdür Müşaviri Zeki SESİŞİK, DMP adına Zonguldak Milletvekili M. Tmaz TİTİZ, DYP adına Zonguldak Milletvekili Güneş MÜFTÜOĞLU, SHP adına Kırklareli Milletvekili İrfan GÜRPINAR ve ANAP adına İstanbul Milletvekili Hayrettin ELMAS konuşmacı olarak katıldılar.

Güncel bir konu olan, büyük bir ilgi ve katılımın sağlandığı panelde Odamız adına katılan Şube Başkanı Enver KARAÇAM konuşmasında Zonguldak Havzası üzerinde kimi kişilerce gündeme getirilen olumsuz görüşlere ve oynanmak istenen oyunlara değinerek "Zonguldak için birileri, Zonguldak'ı kapatalım ama 40.000 kişiyi de sokağa atmayalım. Evlerine gönderelim; heray sonu da evlerine tam maaşlarını gönderelim... bu arada eğitim kursları açalım, balıkçılık, halıcılık, tekne yapımı vs gibi..." görüş üretiyor. "Zonguldak'ı görüp görmedikleri dahası taşkömürünü görüp görmedikleri şüpheli olan birileri havzayı

kapatıyor, insanlarına arıcılık ve halıcılık yaptırıyor.

Yıllarca diğer sektörlerce, diğer kuruluşlarca kaymağı yenilen ağır sanayinin candamarı olan Zonguldak Havzası böyle acınacak! duruma birden bire gelmemiştir. Kuşkusuz bu duruma gelişte; doğal koşulların ağırlığının, yetersiz yatırımın vb. etkisi vardır" dedi.

Konuşmasını dünyada çağdaş yönetim anlayışının, bilimsel yönetim anlayışının temellerini atan, sanayide uygulanacak örgütlenmenin esaslarını belirleyen bilim adamlarının tanımlamalarından örnekler vererek, ilkeler sıralayarak sürdüren KARAÇAM, bu ilkelerin TTK için geçerli olmadığına değinerek "kurum yönetimi, her iktidar değişikliği ve hatta aynı iktidar dönemindeki bakan değişikliği ile birlikte değişmiştir. Bunun ortalaması 1,5 - 2 yıldır. Son iki yılda kurumda üç Genel Müdür görev yapmıştır.

Bugün kurumda uygulanan yönetim biçimine bir isim aranıyorsa: "Beni aşıyor" ya da "Ben dedim oldu" olmalıdır.

Aşağıdan yukarıya bir talep mühendisi, müdürü, genel müdürü ve hatta bakanı aşıyor. Yukarıdan aşağıya emirler "Ben de-

dim olacak" şeklinde geliyor.

Haklı bir talep'e çözüm arıyorsanız, Kurum'un hiyerarşik yapısı içinde aramanıza gerek yok. Başvuracağınız yer "delege olmalı". Onları aşmıyor.

Kısacası Havza yıllardır, işletme yönetimi esaslarına göre değil, politik esaslara göre yönetilmiş, politik arena olarak - oy deposu olarak görülmüştür. Ve bugünkü durumu bellidir" dedi.

Panele katılan siyasi parti yöneticilerine;

- KİT'ler ekonominin kamburu mudur?

- Havzayı gözden çıkartmak mümkün müdür?

- Her iki yılda bir hatta aynı iktidar döneminde bakan değişimi ile birlikte yönetimlerin değişmesi nasıl yorumlanabilir?

- Yönetici kesiminin siyasi bas-kılara göğüs gerebilmesi için sendikal haklarını almaları gerektiği dahası siyaset yapabilmesi (yani memurların da) gerektiği kanısındayım. Bu konuda ne düşünüyorlar?

Sorularını yönelten ve yanıtlamalarını isteyen Şube Başkanımız çalışanların sosyal güvenceleri ve sendikal olmalarının önemine değinerek aşağıdaki çözüm önerilerini sundu.

- KİT'lerin yönetim organizasyonundaki terslik Bakanlıklardan başlıyor. Öncelikle madencilik sektöründe yer alan tüm KİT'ler aynı bakanlıkta toplanmalıdır. Bugün TKİ ETKB'na, Demir Çelik bir Devlet Bakanlığı'na, TTK, ETİBANK'da başka bir Devlet Bakanlığı'na bağlı.

- Sürekli politikaların olabilmesi (üretim-istihdam-yatırım gibi) sürekli yöntemlerle mümkündür.

- İki yılda bir değişen yönetimler Havzayı biryere götürmez.

- Yönetim kişilere bağlı olmalıdır. Yönetim anlayışı değişmelidir.

- Yönetici kendisini, yakın çevresini değil, havzayı ve ülkenin geleceğini düşünmelidir.

- Çalışanların yönetimde kararlara katılması sağlanmalıdır. Bunun değişik yöntemleri ve örnekleri vardır. Sayısız yararları vardır.

(1) Çalışanlar sorumluluk duygusu ile karşı karşıya bırakacak, işte görülen ihmaller en aza inecektir;

(2) Yetkinin paylaşılması sosyal yönüyle de çalışanlara bir doyum yaratacaktır.

(3) KİT'lerde politik etkileri ortadan kaldıracak, parti politikalarına işletmeler alet edilmeyecektir.

Ve karar mekanizmalarında yer alan kişiler işletmeyi çok iyi tanıyan, işleri en iyi bilen kişiler olarak, işletme için en yararlı kararlar alacaklardır.

- Yönetime demokratik bir yapı kazandırmalı, aşın merkeziyetçilikten kaçınılmalıdır. •

- Tüm çalışanlara sendikal ve siyasal haklar tanınmalı ve onların politik baskılara örgütlü olarak direnme olanağı sağlanmalıdır.

Genel Maden-İş Sendikası adına konuşan, Sendika Eğitim Sekreteri Sabri CEBECİK, KİT'ler ve TTIC'nın bugünkü durumlarını özellikle yatırımlar açısından özetledi. CEBECİK,

KİT'lerin iyileştirilmesi ve ekonomiye kazandırılması yerine yatırımların azaltılarak etkisizleştirildiğini belirttiği konuşmasında, "KİT'lerin yönetsel sorunlarını iktidar olan siyasal partilerin politikalarından soyutlayamayız..."

TTK'nın önündeki darboğazların en önemlisi yatırımdır. Üstelik TTK'nın ürettiği koklaşabilir taşkömürü ülkemiz için stratejik önem taşıyor..." dedi ve darboğazlardan çıkılması için aşağıdaki önerilerde bulundu.

- KİT'lerdeki üretim ve yatırım programlarının hazırlanmasına çalışanlar katılmalıdır.

- KİT'ler hükümetlerin ipoteğinden kurtulmalı, bağımsız, özerk kurumlar olmalıdır.

- Tüm KİT çalışanları görevli TİS'li sendika hakkına kavuşturulmalıdır.

- Çalışanların yönetime katılmaları sağlanmalıdır.

- KİT'ler üzerindeki İMF ve Dünya Bankası baskılarına son verilmelidir.

- Halkımızın yararına olan KİT ürünlerine sübvansiyonlar "görev zaran" uygulanmalıdır. Özellikle stratejik önemi olan taşkömürü ithalle değil kendi yerli kaynaklarımızda üretim arttırılarak karşılanmalıdır.

- KİT'ler demokrasinin gereği olarak açık bir yönetime kavuşturulmalı, KİT'lerle ilgili bilgiler çarpıtılmadan kamuoyuna duyurulmalıdır.

TTK adına konuşan, Genel Müdür Müşaviri Zeki SESİŞİK ise konuşmasında, taşkömürü üzerinde durarak havzanın rezervi, üretimi, üretim programları hakkında bilgiler vererek TTK'nın kimi sorunlarına değindi.

DMP Milletvekili M. Tınaz TITİZ, TTK için neler yapılmalıydı? Neden yapılamadı? ve ileride neler yapılabilir? sorularını üzerinde dururken TTK'nın zamanında o günün şartlarına göre kurulduğunu, önemli görevler üstlendiğini, daha sonra geliş-

mesi gerekirken çeşitli nedenlerden dolayı gelişemediğini dile getirdi ve bugün TTK'nın gelişmemiş olduğunun bilinmesine rağmen gerekli girişimlerde de doğru yol alınmadığını vurguladı. TITİZ, "Zonguldak hala ekme kapısını TTK olarak görmektedir. Geçmişte yapılmayanları kenara bırakıp, yeni yapılacak olanları faiziyle uygulamaya koymak gerekir. Siyasal iktidarların Zonguldak'a ve TTK'ya bakış açısı değişmelidir, Kurumu kapatmak söz konusu olamaz, Zonguldak'ı gözden çıkarmak ta olmaz" dedi.

DYP Zonguldak Milletvekili Güneş MÜFTÜOĞLU'da TTK üzerinde durarak partisinin Zonguldak'a ve TTK'ya bakış açısını dile getirdi.

SHP Kırklareli Milletvekili İrfan GÜRPINAR ise yaptığı konuşmasında, "KİT'ler bizim ekonomimizin kamburu değildir. Kalkınma modelimizin en önemli esasıdır. KİT'ler iyi yönetilmiyor, yönetime demokratik bir uygulamanın getirilmesini savunuyoruz, bunun için de demokratik yönetim şarttır" dedi.

Panelin son konuşmacısı ise ANAP İstanbul Milletvekili Hayrettin ELMAS'tı. Elmas düşüncelerini şu iddiasında odaklaştırdı. "1983 yılına kadar KİT'ler ekonomimizin sırtında kamburdu. Ancak ANAP'in hükümet olmasından sonra bu ortadan kalkmıştır, iyileştirme çabaları gündeme gelmiştir" dedi.

Paneli yöneten Ömer YENEL'in konuşmacılara ve izleyicilere teşekkürü ve daha sorunsuz, daha güzel günler temenniyle panel son buldu.

PANEL: KÖMÜR MADENCİLİĞİNDE İŞ KAZALARI

Zonguldak Şubemiz'in düzenlediği, Türkiye 7. Kömür Kongresi etkinlikleri içerisinde, Doç. Dr. Günhan PAŞAMEH-METOĞLU'nun yönettiği "Kömür Madenciliğinde İş Kazaları" konulu bir panel yapıldı.

Panel'e Odamız adına Maden Müh. Selahattin KUMKUM-OĞLU, TTK adına Maden Y.Müh. Sabir KARAÇELEBİ, TKİ adına Mustafa BÜYÜKGİZİRCİ, İTÜ adına Prof.Dr.Müh. Ergin ARIOĞLU, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı adına Maden Y.Müh. Ali Şeydi TATAR ve Türkiye Maden İşçileri Sendikası adına Mahmut PEKER konuşmacı olarak katıldılar.

Panel'de ilk konuşmayı yapan BÜYÜKGİZİRCİ konuşmasında, SSK istatistik bültenlerini kaynak göstererek, 1980'den bu yana genelde iş kazalarının düşme eğilimi gösterdiğini, oysa madencilik sektöründe durumun tersine işleyerek %10'dan %20'ye arttığını söyledi. Kazaların %90'ının kişisel hatalardan kaynaklandığını söyleyen BÜYÜKGİZİRCİ, madencilik sektöründe kazaların önlenmesi için köklü tedbirler alınmadığını, köklü tedbirler alarak sektörümüzde iş kazalarının azaltılabileceğini söyledi.

İkinci sözü alan KARAÇELEBİ ise, yaptığı konuşmasında, TTK'da iş güvenliği ile ilgili olarak yapılan çalışmaları özetleyerek, SSK mevzuatının yetersiz olduğunu söyledi. Çözüm için yetkiyle dengeli sorumluluk paylaşılmasının ve kazalar sonucu ortaya çıkan durumun avukat - bilirkişi - hakim üçgenin-

den kurtarılması gerektiğini belirten KARAÇELEBİ, kasıt yoksa taksir tesbiti için mahkemelerde sürünmenin anlamsızlığını vurguladı.

Üçüncü konuşmayı yapan ARIOĞLU, üniversite tanımı ve işlevi üzerinde odaklaştığı konuşmasında, "Üniversite ne iş yapar?" sorusunu dinleyicilere yöneltirken bir taraftan da cevabını verdi. ARIOĞLU, "Üniversite araştırma yapar." şeklindeki net ve tek cümlelik açıklamasının ardından, "Araştırmayı politika belirler ve tayin eder. Üniversitelerin misyonunu efektif olarak sürdürebilmesi için bilgi birikimi, finansman kaynağı ve insan kaynağı 'olmazsa olmaz' şartlardır." dedi.

ARIOĞLU, bugünkü koşullarda üniversite'nin misyonunu başaramadığına değinerek, "Kendi teknolojimizi üretemiyoruz ve bu eksikliğimiz montaj sanayinin gelişmesiyle birlikte daha da kötüleşti." tesbitinden hareketle, "emniyet konsepti"nin de bu genel üniversite - sektör bağlamında ele alınması gerektiğini vurguladı. ARIOĞLU, konuşmasının devamında, 1976 yılı itibarıyla aşağıdaki istatistik bilgileri vererek farklı, mesleklerdeki ölüm riski oranlarını sıraladı ve aşağıdaki rakamların düşündürücülüğüne dikkat çekti.

Risk Sahibi	Ölüm Riski Payı
Maden İşçisi	1/100
Pilot	1/100
Karayolu Yolcusu	1 /250

(Bize öyle geldi ki ARIOĞLU,

eşit paylarla ölüm riskine atılan maden işçileri ve pilotların sosyo ekonomik durumu ile hayat tarzları arasındaki kara mizah konusu derin çelişiklere özellikle dikkat çekmek istiyordu).

Dördüncü konuşmacı TATAR sanayinin, üniversitelerin, işçi eğitiminin ve herşeyin yetersiz olduğunu söyleyerek "Kim yeterli ki denetim yeterli olsun?" dedi. İnsan unsurunun kazalarda dominant faktör olduğunu söyleyen TATAR "Eğitim-Öğretim eksikliği vardır; biz, bugünkü haliyle, üniversitelerden işyerine insan gönderiyoruz." dedi ve kazaların temel nedenleri olarak şunları sıraladı:

- İnsanın doğal ve sosyal gelişme zayıflığı,
- Kişisel özürler,
- Güvensiz hareket ve şartlar,
- Önceden planlanamayan bir olayın meydana gelmesi ve
- Sonuç: kaza (yaralanma veya ölüm).

Ayrıca kazalar hakkında istatistik bilgiler de veren TATAR, ölümlü iş kazaları sonucunda yaşamını yitiren 1800 kişiden 348'inin kömürde ve 348'in 32'sinin de TTK'da çalışırken öldüğünü söyledi.

Beşinci panelist PEKER, iş kazalarının Kamuoyu Gündemi'ne gelmesinin nedeninin, insanî duyarlılıktan değil, üretimin sık sık aksamasının engellenmesi amacıyla kaynaklandığını belirtti ve "Bu anlayış bugün halâ değişmemiştir" dedi. İşin icabı, gereken tüm güvenlik önlemleri alındıktan sonra meydana gelen

beklendik bir olayın kaza diye tanımlanabileceğini, aksi takdirde, olaya kaza değil "cinayet" denmesi gerektiğini söyleyen PEKER, günümüzün Türkiye'sinde her gün 4 işçinin kazalanarak öldüğüne, mevzuattaki müeyyide eksikliğine, denetimlerin etkisizliğine ve yetersizliğine değinecek, maden işkolundaki olumsuzluklar açısından da Avrupa birincisi olduğumuzu ve toplam iş gücü kaybının 1/5'inin grevlerde, 4/5'ünün ise iş kazalarında ortaya çıktığını vurguladı.

PEKER, konuşmasının devamında, iş kazalarının bir kader olmadığını ve işçinin ölümünde kopartılan yaygaranın yarısının işçilerin sağlığında koparılması halinde, iş kazalarının önlenmesi yolunda çok uzun mesafeler katedileceğini ifade ederek sözlerine son verdi.

Odamız adına son sözü alan KUMKUMOĞLU ise, kömür madenciliği işkolunda meydana gelen kaza sayısının çokluğu açısından, dünyanın en önde gelen ülkeleri arasında bulunduğumuzu ve ILO istatistiklerini kaynak

göstererek, ülkemizde Pakistan'dan 4, Almanya'dan 7 ve Hollanda ile Yugoslavya'dan 17 defa daha çok sayıda ölümlü iş kazası olduğunu söyledi.

KUMKUMOĞLU, sözlerine devamla, ülkemizin maden işyerlerinde bu kadar fazla kaza olmasının nedenlerini sıraladı ve beraberinde aşağıdaki somut çözümlerini de getirdi:

— Maden işyerlerinde yeteri kadar yatırım yapılmamaktadır. Ayrıca, yatırımlar içerisindeki iş güvenliği yatırımları çok düşüktür ya da yoktur.

— Eğitim yeterli değildir; özellikle her sınıftan çalışana hizmet içi eğitimler yapılmalı ve genişletilmelidir.

— İşyerlerindeki iş güvenliği servisleri yetersizdir; eğitimsizdir ve atama yeri değil, sürgün yeri olarak kullanılmaktadır.

— İş güvenliği servisleri işverenin inisiyatifinde çalışmaktadır, iş güvenliği servislerinin özerkliğe kavuşturulması gerekir.

— İş güvenliği personelinin ve özellikle tahlisiye istasyonlarında

çalışanların profesyonel olmaları gerekir.

— İş güvenliği konusunda ve çalışmalarında, işyerinde çalışanların tümü ya da uygun sayıdaki temsilcileri söz sahibi olmalıdır. Daha geniş anlamda iş güvenliği ve işçi sağlığı kurulları oluşturulmalı ve çalıştırılmalıdır. Bugünkü Tüzük yeniden gözden geçirilmeli ve yaptırım gücü olacak şekilde yeniden düzenlenmelidir.

— Teknik personel, kaza olaylarında "kasıt" dışında cezai kovuşturmayla tabii olmamalıdır. Kazalar, kazadan hemen sonra, en geniş boyutlarıyla ilgili personel tarafından tartışılmalı ve ona göre tüm çalışma yerlerinde tedbirler alınmalıdır.

— İşyerlerinde yeterli alternatif denetimler yapılmalıdır (Bakanlık-Sendika). Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı denetleyicilerinin, mutlaka, belli bir meslek tecrübesine sahip olmaları ve ondan sonra müfettiş olarak atanmaları gerekir.

— İş güvenliği konusunda yapılacak yatırımlar için ayrıcalıklar ve ucuz kredi sağlanmalıdır.

TMMOB Maden Mühendisleri Odası Zonguldak Şubesi ve Zonguldak Maden Mühendisleri Derneği'nin havzayla ilgili olarak üyelerine yaptığı açıklama aşağıdaki gibidir.

Sayın Üye,

Havza tarihine, "tahrip yönetiminin görev yaptığı kayıp yıllar" olarak geçecek olan iki yılın ardından yeni bir kurum yönetimi oluşturulmuş ve çalışanların "barış ve huzur içinde çalışma" beklentileri ile dolu yaklaşık 5 aylık zaman geride kalmıştır.

Yönetim Kurullarımız, Kurum yetkilileri ile yaptıkları ilk görüşmelerde; öylesi bir yönetimin peşinden göreve gelmenin şanssızlığının! şansa dönüştürülebilmesi için; "geçmiş yönetimde yapılan tahribatın izlerinin silinmesi ve insan unsuruna dayalı, çoğulcu, katılımcı, kararlı, tarafsız bir yönetim anlayışının yerleştirilmesi" gerektiğini özellikle vurgulamıştır. Ne var ki, hızla geçen zamana karşın bu doğrultuda fazlaca bir yol alınmadığı görülmüştür. Nitekim, üyelerimizde gözlenen hoşnutsuzluklar ve yönetim kurullarımıza yöneltelen eleştiriler de bunu kanıtlar niteliktedir.

Eleştirilerin haklı ya da haksızlığını tartışmadan önce, eleştirenler arasında - haksızlıklara karşı her dönemde duyarlı olanların yanında - geçmiş yönetimle safları sıklaştırmak için uğraş verenlerin de bulunmasının, yanlışlara karşı mücadelenin zaman zaman değil her zaman gerektiğinin unutulmaması koşulu ile, sevindirici olduğunu vurgulamak gerekir. Unutulmalıdır ki yönetim kurullarının, her icraata nasıl olursa olsun zamanlı zamansız karşı çıkmak gibi bir geleneği yoktur, olamaz.

ZONGULDAK HAVZASINDAKİ SON GELİŞMELER

Yapılan uygulamalardaki yanlışları sergilemek, uyarmak, doğruyu önermek ve olmazsa günü geldiğinde tüm gücünü tepkiye dönüştürmek temel ilkesidir. Bu dünde böyle olmuştur, gerektiğinde yanında böyle olacağından kimsenin kuşkusu olmamalıdır.

Daha önce de değinildiği gibi, Yönetim kurullarımız, kurumdaki son değişiklikleri başından beri yakından izleyerek gerekli değerlendirmeleri yapmıştır.

Yeni yapılanmayı, "havzanın sorunlarına kalıcı, köktenci çözümler bulacak bir yönetim arayışının değil, iki yıl süren toplumsal mücadele sonunda uygulanmak zorunda kalınan denge politikasının ürünü olduğunun bilinci içinde" ne ki, belli bir siyasal odağa hizmetle görevli eski yönetim yapısının değiştirilmesi bakımından olumlu bulmuş, ancak; özellikle müesseselerdeki atamaların ve hizmet evi dağıtımının bazılarında mesleki özelliklerin ve deneyimin değil politik verilerin ve bireysel özelliklerin belirleyici olduğunu gözardı etmemiş ve bunlara ilişkin görüşlerini ve eleştirilerini ilgililere iletmiştir.

Kuşkusuz, kurum yönetiminin, uzun süredir çözüm bekleyen; işçi mühendis, santral mühendisliği, cumartesi çalışması v.b. sorunların çözümünde olumlu-yaklaşımları olduğu yadsınmaz.

Bunun yanında, eğer bugün geçmiş yönetimde yapılan kıyımlar yüzünden bir çok kişi Amasra'dan, Armutçuk'dan, Karadon'dan gelip gidiyorsa, kısacası geçmiş yönetim tarafından salt siyasal gerekçelerle atıllaştırılan

kişiler için dün ile bugün aynı ise bunun onaylamak ve çözüm için neyin beklendiğini anlamak mümkün değildir.

Yine, gerek Kurum ve gerekse müessese yönetimlerinde egemen olan ve geçmiş yönetimlerin düşüncelerinin devamı niteliğindeki "mühendisler kömür çıkartmak istemiyor" gibi son derece yanlış bir anlayışı onaylamak da mümkün değildir.

Unutmamak gerekir; teknik elemanlar kıyımlara, baskılara, haksızlıklara karşın her zaman özveri ile çalışmışlardır. Bu günümüzde de geçerlidir. Havzanın, yılların birikimi ile geldiği çıkmanın sorumluluğunu tabandaki mühendisin sırtına yüklemek en basit tanımı ile "insafsızlık" olur. Teknik eleman ki: sanat değişiminden, işe alımlara değin tüm yetkileri budanmış, hiç bir karar aşamasında görüşü alınmamış, seçmediği malzeme ve seçmediği elemanlarla çalışmak zorunda bırakılmıştır.

Kaldığı, toplu sözleşme görüşmelerinin sürdürüldüğü şu günlerde, geçmiş yılları tekrarlarcasına, teknik elemanı baskı aracı gibi görüp inzibat görevi yüklemenin ve bilerek ya da bilmeyerek çalışanların ve kamuoyunun gözünde "görevini yapmayan, işi engelleyen kişi" konumuna düşürmenin, işçi ile mühendisi karşı karşıya getirmekten başka bir yarar sağlaması da olanaksızdır. Geçmişte yapılan yanlışlar düzeltilmeden, işçisinden-mühendisine tüm çalışanların sosyal ve ekonomik istemleri gözardı edilerek ya da diğer bir deyişle "insan unsuru" dikkate

alınmadan, formüller bir yaklaşımla sorunların çözümünü bekleminde yararı olmayacağı bir gerçektir.

iktidarı-muhalefeti, politikacısı - yöneticisi, çalışanı-çalışmayı herkesimin ve herkesin bilmesi, görmesi gereken bir oigu havzanın iyiye gitmediğidir.

Bu acı gerçek bütün çıplaklığı ile gözler önünde iken, hala daha politik hesaplar yapıp bireysel çıkar peşinde koşulursa unutulmasın ki, birgün ne politika yapmaya ne yönetmeye ne de çalışmaya gerek ve olanak kalmayacaktır.

Bu nedenle; terfilerde - atamalarda dün tamamen, bugün kısmen "siyasi olur" alınıyor olması, her ne kadar "iş yukardan bitirmeyi" meşrulaştırırsa da, bizlere bu yolda yürümek değil bu yoia karşı mücadele etmek görevi düşer.

Bir diğer görevimizde, bireyler arasında haksız rekabete uygun - dahası teşvik edici- ortamı fırsat bilerek kariyerist duyguları kabaran ve hak etmedikleri bir makam için politikacı peşinde koşanların ve beraber çalıştığı insanların haklarına saygısızlık edenlerin sergilenmesi olmalıdır.

"Havzanın kapatılması" görüşünün özel sektörden sonra devlet kademelerinde de taraftar bulduğu şu günlerde, teknik elemanlara büyük sorumluluklar düşmektedir. Devredilmesi olanaksız olan bu tarihsel sorumluluğun altında ezilmemek için en üst düzeydeki yöneticiden en alttakine kadar tüm teknik elemanların daha duyarlı ve sorumluluklarının bilinci içinde davranmaları gerekir. Aksi takdirde; tarihler havzanın batağa gitmesinin sorumluluğunu tek başına teknik elemanlara yüklemese de, onların, bu gidişe karşı yerterince mücadele etmediklerini yazacaktır.

Başarı dileklerimizle...

TTK'da Çalışan İşçilerin Toplu İş Sözleşmesi Görüşmelerine İlişkin Olarak Meslek Örgütlerimin Basın Açıklaması

GMİS ile Kamu-Sen arasında sürdürülen T.İ.S. görüşmelerini, başından beri ilgi ile ve titizlikle izledik. Sendikalar arası görüşmelerin uzaması ve 3 ayı aşkın bir süredir olumlu şekilde sonuçlanmaması bizleri kaygılandırmıştır.

Zonguldak toplumunun yaşamı kömürle bütünleşmiştir. Maden işçisinin ekonomik sıkıntısı Zonguldak'da yaşayan her kesimi en yüksek düzeyde etkiliyor. İş barışı ve sosyal barış giderek bozuluyor, işçisiyle, tüccarıyla, esnafıyla, teknik elemanıya, serbest meslek sahipleriyle; kısaca tüm Zonguldak T.İ.S, görüşmelerinin uzamasının gerginliğini yaşıyor.

Madenci çocukları öncelikle okuma araçlarını edinemememinin ezikliğini okullara taşıyor. Öğretmenlerimiz burukluk içinde. Maden işçisinin veresiye defteri giderek kabarıyor.

İşyerlerinde, sokaklarda, çarşı-pazarda asık yüzlü insanların sayısı giderek çoğalıyor, ruhsal gerginlik hızla yükselerek sınırı zorluyor.

Bizler Zonguldak'ın geleceği açısından sakıncalı bulduğumuz bu gidişe dur demenin zamanının geldiğine inanıyoruz ve diyoruz ki:

- Maden işçisi insan onuru-

na yaraşır düzeyde ve emeğinin gerçek karşılığını almalıdır.

- TTK'nın zararlarından işçiler sorumlu tutulmamalıdır.

- Taraflar, ortak noktalarda birleşerek toplu iş sözleşmesini en kısa sürede sonuçlandırma! ıdır.

Zonguldak Barosu

Zonguldak Tabip Odası

Zonguldak Dişhekimleri Odası

Zonguldak Eczacılar Odası

Zonguldak Sanayi ve Ticaret Odası

Zonguldak Esnaf Dernekleri Federasyonu

Zonguldak Esnaf Kefalet Kooperatifi

Zonguldak Mühendis Mimarlar Derneği

Zonguldak Maden Mühendisleri Derneği

Maden Mühendisleri Odası Zonguldak Şubesi

Jeoloji Mühendisleri Odası İl Temsilciliği

Jeofizik Mühendisleri Odası İl Temsilciliği

Makina Mühendisleri Odası İl Temsilciliği

Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İl Temsilciliği

Eğit Der

YIRMİBEŞ YIL ÖNCE

EKİ'nin kuruluş tarihi olan 1940 tarihinden beri işletme camisinde çalışan işçilere kıdem, ehliyet ve liyakat zammı kaldırılır. Aynı yıl yayınlanan tahlimle kıdem zamları işçilerin ehliyet ve iyakat derecelerine göre zamlar iş amirlerinin takdirine bırakılır.

24 Temmuz 1963 yılında çıkan Sendikalar Yasası ve Toplu Sözleşme Yasası ile bu uygulama durdurulmuş, ancak, işveren ile sendikanın imzaladığı ilk toplu sözleşmede sendika 11. maddeye istinaden uygulamaya başlanmasını istemiştir.

Bu istemi işveren kabul etmemiş, konu Uygulama Denetleme Kurulu'na gitmiştir. İki nci toplantıda ehliyet ve liyakat zamlarının eskiden olduğu gibi yeraltı ve yerüstü kalifiye işçilerine verilmesine, tutarı ise ücretin %2.5 olmasına karar verilmiştir.

Bu anlaşma gereğince, bu zamdan istifade edemeyen Gelik işçilerinin çoğunluğu 10 Mart 1965 tarihinde harekete geçerek ocağa girmezler. Gelik'te başlayan hareket Karadon ve Kilimli'ye sıçrayarak genişler.

Karadon'daki hareket giderek Çaydamar ve Kozlu'ya yayılıp işçiler kıdem ve ehliyet zam taleplerini dile getirirler. Direniş büyür.

Kozlu'da Mehmet Çavdar ve Satılmış Tepe adlı maden işçileri Jandarma kurşunları ile vurulur. Olay büyür.

Üç gün devam eden Kozlu direnişi iki madencinin şehit edilmesi ile sonuçlanır.

Gelik'te başlayarak Üzülmaz ve Kozlu'ya sıçrayan grevin nedenleri olarak kıdem ve ehliyet zammının yanında işçilere uygulanan baskı, dayak ve küfüdür...

Kıdem zammı bir kısım işçilere hiç, bir kısmına 25 kuruş ödenirken nezaretçilere ödenen 4-5 lira işçileri harekete geçirmiş, kıdem zamlarının kendilerinin de o seviyeye yakın olmasını istemişlerdir."

Genel Maden - İş Dergisi
Mücadele
Tarihî Sayfalar

Zonguldak Ağı di

Bir kömür, bir uzak, bir kara, bir derin,

Ellerin, yeraltından yitmiş kocaman ellerin,

Yıllarca çalışırsın, gündeliğin on lira,

Açsın, susar kuyular bağıra bağıra.

Ko yamyassı ayakların balçıktoprağa girsın,

Kim yürürse öldürürler bilirsın.

Zonguldak, ölü iki, gecede gecede, diri bir,

Zonguldak bir Türkiye, bir aç Türkiye değil midir?

Tannı yeryüzündür, bir pay düşmez sana,

Sen yeraltındasın, tannızsın, anlaşana.

Karanlıktır yıldızıara karşı aşağılara indiğin,

Aşağılarda sevdiğin, korktuğun, sevindiğin.

Dağ hak diye, kara elmas hak diye,

Beklediğin çınılçıplak bir yıl daha, kazanılan dağıtılacak diye.

Zonguldak, ölü iki, gecede gecede, diri bir,

Zonguldak bir Türkiye, bir aç Türkiye değil midir?

Vardiya bitmiştir, uyursun, gökyüzü uyanırken yüzüne uzaksın, oğluna, karına, anana... öksüzüne,

Oynamazdedin, derinliklerde açayı,

Neistedin, bölüşmek gövdeler teriyle birikmiş parayı.

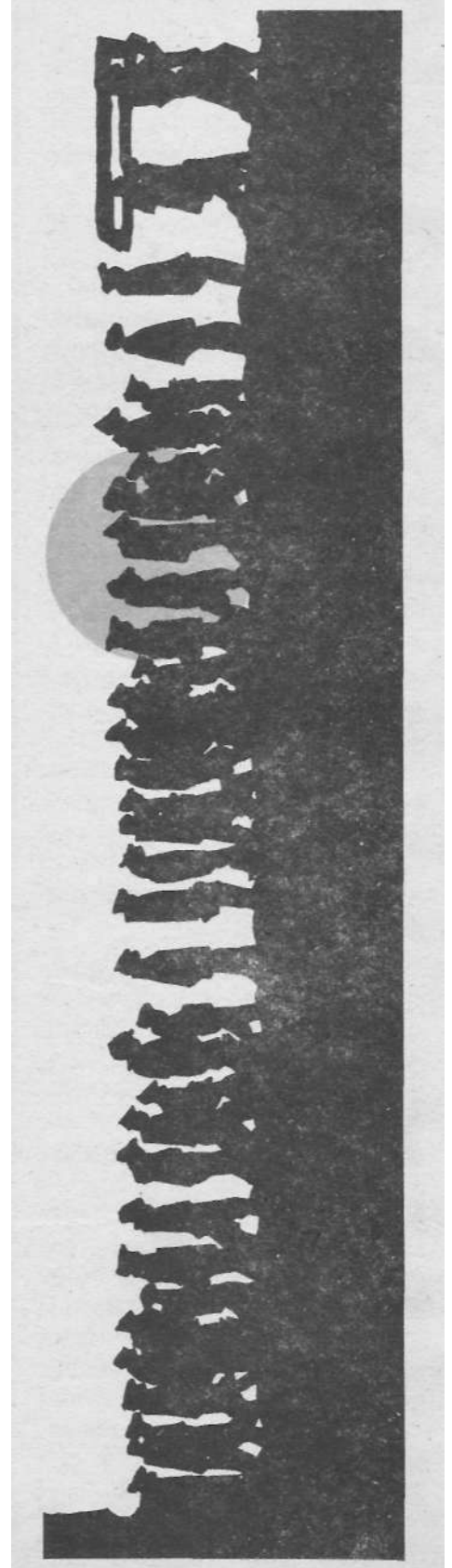
Yüzlerce yıl, yüzlerce yıl avcundaki ekme alınmış çağlardan,

Ne istedin, çoluğunun sarı lokmasını aşağılardan,

Zonguldak, ölü iki, gecede gecede, diri bir,

Zonguldak bir Türkiye, bir aç Türkiye değil midir?

F.Hüsnü D'AĞLARCA
1965

YIRMİBEŞ YIL SONRA

Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun kurulduğu tarih 28 Ekim 1983

Bağlı müesseseleri 5

Son genel müdürü Zekai Akçan

1940'dan bu yana değişen

genel müdürsayısı 24

Genel Müdürün Maaşı brüt 6 milyon

Bir kazmacının ise 600 bin

Maaşların birbirine oranı 1/10

Almanya'da çalışan bir maden işçisinin ortalama maaşı

Türk parası ile 4.5 milyon

Genel müdür düzeyindeki maaş 10 milyon maaşların

birbirine oranı 1/2

TTK'da çalışan işçi sayısı 42.000

Yılda ortalama iş kazası sayısı 7000

Ölen işçi sayısı ortalama 35

Bir kazada en çok işçinin iş cinayetine kurban gittiği yıl 1983

ölen işçi 123

1941 'den beri bir yılda en az ölüm sayısı 1986-23

Üretilerek bir yılda lawara giren kömür 7 milyon ton

Lawardan çıkan 3 milyon ton

Türkiye'nin taşkömür ihtiyacı 10 milyon ton

Türkiye'de ortalama yaşam süresi 67

Madencinin yaşam süresi 57

Ortalama çocuk sayısı 4

Aldığı maaş 500 bin

İstatistiklerin söylediği mutfak masrafı aylık 500 bm

TTK'da çalışan gruplu işçi sayısı 16 bin

Aylık lokantaya verdiği 150 bin

Kendi harcaması 150 bin

Elinde kalan 300 bin

300 bin liraya geçineceği gün sayısı 60

Bir güne düşen miktarı ise 5 bin

Et cinsinden alım gücü ise 300 gram

• Genel Maden-iş Dergisi'nden alınmıştır.

Maden İşçileri Konuşuyor

*Çocuklarımız Ukokulda da okumasın.
mır.*

• *Çanta alamadım, dün çocukβgladi...*

• *"Borç değil alacağımızı unuttuk ^
çocuktanmızıçinistiyomz... -*

• *(Birekjnekj iki domates, Bir salkım üzüm,
Sir baş soğan 2.000.TL. ^Bakımsızlıktan
seklimiz değişiyor, ama kafamızın
değiştiğidegörecekler...*

• *(Bizimsorunumuzişveren...*

• *ftt • altında harcadığımücü nasf
atacağım?..*

• *4 çocuğum var, en küçüğü okıdagidiyor.
Onun isteklerini Site karşıdayamadım. "Diğer
çocuklarım Bizi okutmadın diye kızıyor...*

• *Çeçen sözleşmede kıyma 4. \$00.Liraidi,
şimdi İS. 000. Lira oldu. "Her zaman onların
dediğinden daha fazla enflasyon oluyor...*

• *Çocuklarımnedengeleceğinyöneticisi
olmasın?..*

• *'Busıraçokjıkıştı ^...*

• *Teklifi verenler kendilerinin nasd
geçindiğini anlatsın...*

m 'Demirden kprkşaydıkjrene Binmezdik; • •

• *Jürsıkinttyagögüsgereriz; sıkıntıya
alışkınız, korkmayız...*

9 yaralanmalar artıkjmemsenmez oldu...

» *ü(rizin faturası niye Bize çıkartdıyor?
'Esas kriz Bizim ceBimizde...*

*9 'Blrmadencigösterβana;cokjükür •
iyiyim, sağlıkltyim desin...*

• *Ona zam, Buna zam; ya Bizim halimiz?*

• *"Körfez, mörfez deyip grevimiz ertelenil
mi?..*

• *Idluslararası dayanışma olacakjm?..*

MESLEK ANILARI

1955 Gelik Grizu İnfilakı

Müşfik SANŞAN
Maden Mühendisi

EKİ Karadon Bölgesi - Gelik Bölümü'nün 1. Ocağ'ndaki 1 No.lu Fay'ın kuzeyinde +20 kotunda sürülen 41153 No.lu lâğım, 1955 yılının başlarında, Sulu Damar'na tabandan girmiş ve yaklaşık 30 m kadar kömür içinde ilerledikten sonra nihayet tavantaşını bulmuştu. Halbuki bu kalınlık Sulu'nun normal stampında görünenenden çok fazlaydı. Başlangıçta, lâğımın yanlışlıkla damar istikametinde gittiği kuşkusuna kapıldım. Ancak, 46 m geride Acılık Damar'ını dikine geçmiş olmamız ve bilahere lâğımında bir direksiyon sapması olmaması beni rahatlatıyordu. Nitekim, hemen sürülen tabanyolları da damarın bu bölgede tahminlerin üstünde bir kalınlığa ulaştığını teyid ediyordu.

Kısa bir sürede ocak üretimi prevünün (1) üstünde artış gösterdiğinden, bütün ilgililerin dikkatleri Sulu Damar'na çevrilmişti. Gelişme herkesi ziyadesiyle memnun ediyor; buna karşın tarifi zor bir huzursuzluk beni devamlı şekilde rahatsız ediyordu. Ocak turnelerinde (2) karboniferden bu yana geçmiş 350 milyon yılın meydana getirdiği bir ortam içinde yürürken, atılan her adımın binlerce yıllık zamana eşdeğer olduğunu düşünerek, kendimi bazan garip duygulara kapırıyordum. Diğer taraftan, kısa bir süre sonra damarda başlayan bol metan degajmanı da ciddi miktarlara ulaşmıştı. Hemen hemen her yerde, metan intişarının fısıltıları duyulabiliyor ve sulu zeminde de fokurtusu görülüyordu. Bu durum insan üzerinde, milyonlarca yıl sonra uykusundan uyanan bir devin ne-

fes alışına benzeyen, ürkütücü bir etki yaratıyordu.

Panonun havalandırılması, 500 m kadar gerideki +20 / + 140 Büyük Vinci'nin dibinden, hava boruları ve vantüpler ile temin ediliyordu. Kuzeybatı - Güneydoğu istikametinde tavantaşını takip ederek ilerleyen taban yollarını B10 ebadında (3) sürüyorduk. Bu kesiteki birtabanyolundan üç vardiyada alınan kömür ufak bir uzunayak kadar verimkâr oluyordu.

Bu arada hava sirkülasyonunu temin için +140 kotuna çıkan başyukarı da 80. m'de ketliye (4) gelmişti. Tali havalandırma ve kesif grizu içinde lâğım atmanın çok sakıncalı olacağı düşüncesiyle, hiçbir yerde lâğım atılmasına izin vermiyordum. Bu tutumumu yönetim de olumlu karşılıyordu. 12 m'lik kediyi çok güç şartlarda kazma, martopikörve uzun burgulu martoperforatörler kullanarak geçebildik.

Artık, ocak nefesliği 41593 No.lu lâğım ile irtibatlanmış ve panonun kirli havasının, müstakilen, Kantarcı Deresi'nden çıkışı temin edilmişti. Böylece, panoda normal hava sirkülasyonu temin edilerek Büyük Vinç'ten itibaren hava boruları, vantüpler ve vantilatörler de sökülüştü. Kör bacalarda yer yer meydana gelen grizu terakümü mevzii havalandırmalar ile izale ediliyor ve Emniyet Nizamnamesinin hükümleri %1,5'a kadar ce vaz verdiği halde % 0 grizu olmadan işçi çalıştırılmasına müsaade edilmiyordu. Ayrıca, sırf grizu kontrolü için, üç vardiya çalışmak üzere bu panoya emniyet nezaretçileri tertip edilmişti.

23.1.1955 akşamına kadar herşey normal gitmiş; tesis edilen

batı ve doğu ayaklarından üretime geçilmişti. 23 Ocak 1955 akşamı bir arkadaşın evinde, bazı bölge mühendisleri ve aileleri ile bir toplantıda bulunuyorduk. İş şartları gereği, bir maden mühendisi iş saati dışında bile Bölge'yi izinsiz terk edemez. Bölge dahilinde ise kendi lojmanı dışında gideceği yeri santrale bildirmek mecburiyetindedir. Bu sebeple, gece yarısına doğru sürekli çalan telefonun sesi orada bulunan herkesi tedirgin etmişti.

Telefon bana hitap ediyor ve santral memuru +20 Vinci'nin dibindeki sacçıların (5) Sulu Panosu'ndan kısa aralıklarla iki büyük patlama duyduklarını bildirerek talimat bekliyordu.

Bu haber bende bir şok tesiri yaratmıştı. Sulu panosu'nda dinamit atılmadığına göre, peş peşe gelen bu patlamalar grizu infilakından başka birşey olamazdı; bu da vardiyada çalışan yaklaşık 150 madencinin uğrayabileceği en büyük felaketi bildiriyordu.

Dizlerimin beni ayakta tutamayacağını hayatta ilk kez hissedererek, iskemleye çöker gibi oturdum. Boğazımdaki düğümlenme konuşmamı zorlaştırıyordu. Kendimi toparlamaya çalışarak santrale +20 Vinci'nin dibi ile bağlantı sağlattım. Telefona +20 anayol nakliyat çavuşu çıktı. Patlamadan sonra gelen alevdalgasından kendisini su kanalına atarak kurtulduğunu söylüyordu. Ona, derhal, Güney Panoları'nın hava kapılarını tamamen kapamasını söyledim. Amacım, +40'dan inen temiz havanın tümünü Sulu Panosu'na sevk edip, patlama sonucunda meydana çıkan öldürücü gazların bir an evvel temizlenmesini sağlamaktı. Bilahere, Gelik-Sulu Panosu'nda grizu infilakı olduğunu Bölge ile Havza yetkililerine hemen bildirmesini santrale söyledim. Bu

MESLEK ANILARI

arada bütün arkadaşlar ocak kıyafetlerini giymek üzere toplantıyı terk etmişlerdi. Bende eşime eve yalnız gitmesini söyleyerek vakit kaybetmeden ocağa koştum.

Akşamın serin havasıyla kendimi oldukça toparlamıştım. Baca ağzına geldiğimde saat 24'e çeyrek vardı; ocağa girmek üzere olan gece vardiyasının işçileri lâmbahane önünde kuyruktaydılar ve lâmbalarını alanlar da üçer beşer ocağa girmekteydiler. Işıklı anayoldan Büyük Vinç'in başına geldiğimde, telaştan ocağa lâmbamı almadan girdiğimi anladım. Orada bulunan manevracılardan birisinin lâmbasını alarak, hızla, Katırcı Nefesliği'nden +20 anayoluna indim. Güney Panoları'nın regülatörleri kapatıldığı için, temiz hava akımı Sulu Panosu'na doğru gidiyordu. Karşıma ilk çıkan vücudunun açık yerleri yanık bir işçiden durumun vahametini anladım. Kancacı olduğunu söyleyen işçi olayı şöyle anlatmıştı:

"Dolu katarlarla vinç dibine hareket ettik. Panodan bir hayli ayrılmıştık. Birden, bir patlama sesiyle birlikte kendimi yerde buldum. Arkadan, üzerimden bir alev dalgası geçti. O sırada, motorcu devrilen motorun altında kalmış; 'Kurtarın', diye bağıryordu. Onu oradan çıkarmak için omuzlarından çekmek istedim; ellerinin derisi birdenbire eldiven gibi çıkıvermişti. Aynı anda büyük bir acı duydum. Yapabileceğim bir şey yoktu. Yardım istemek için buraya koştum."

Kazalı Kancacı'ya "Sen hemen çık, dispansere git; merak etme, biz motorcunu kurtarıyoruz." diyerek, orada bulunan birkaç işçi He birlikte Sulu Panosu'na doğru koştuk. Devrilen motorun yanına geldiğimizde ne yazık ki motorcu artık yaşamıyordu. Bu arada ileriden bir inilti sesi geldi. Hızla oraya

yöneldik. Ağır yaralı da olsa canlı bir kişiye rastlayınca umutlanmıştım. İşçiler yaralıyı omuzlarken tek başıma yola devam ettim. Bir ara başım boyunduruklardan sarkan ıslak bir cisme çarptı. Dikkatle bakınca, bunun parçalanmış insan bağırsakları olduğunu fark ettim, ikinci kez dizlerimin bağı çözülür gibi olmuştu. Yavaşça yerde duran bir direk parçasına oturdum. Eskiden vukua gelen ölümlü bir ocak kazasının soruşturması aklıma geldi. Kazanın oluşunda ısrarla teknik sorumluluk arayan genç savcıya, yaşlı bir meslekdaşım şöyle demişti:

"Sayın Savcı, yeraltı heran bir savaş alanı gibidir; hatta daha da tehlikelidir. Çünkü, orada düşmanı görmek mümkün değildir."

Meslekdaşımın o zaman ne kadar haklı olduğunu, çok acı bir örnekle, şimdi daha iyi anlıyordum. Bu düşüncelerden, yaklaşan ayak sesleri ile arındım; koşarak gelenler mühendis arkadaşlardı. Onları görmek beni güçlendirmişti. İçlerinden biri, Müessese Müdürü (şimdiki Genel Müdür unvanının karşıtı)'nın geldiğini, acele beni çağırdığını ve hemen gitmem gerektiğini söyledi. Ekiplerin, yol boyunca koşarak, kaza mahalline gidişlerini görmek beni duygulandırmıştı. Dışarı çıktığımda, baca ağzında biriken büyük kalabalığın arasından geçerek, doğrudan Bölüm Binası'nda sabırsızlıkla beni bekleyen Müessese Müdürü'ne yanına gittim. Telaşlı ve endişeli; "Bir hali vara' Banâ 'Geçmiş olsun!" diyerek, ocağın müstakil nefesliği olup olmadığını sordu. Ben de ocağın Kantarcı Deresine açılan müstakil bir nefesliği olduğunu ve diğer ocaklarla bir irtibatı bulunmadığını söyledim; yüzündeki endişe aniden kayboldu. Daha sakin bir ifadeyle, durumu ocak planı üzerinde gösterip gösteremeyeceğimi sordu. Hemen yakında bulu-

nan Sulu Paftası'nı çıkarıp hava giriş-çıkış yollarını gösterdim; plan üzerindeki izahat kendisini çok rahatlatmıştı. Bu esnada, baca ağzındaki kalabalıktan gökyüzüne tırmanan bir uğultu duyuldu. Pencereden baktığımızda, boş araba içinde çıkarılan ilk madenci cesetlerinden birkaçını gördük. Bu feci manzara karşısında fenalaştığımı hisseden Müessese Müdürü, "Evlat, sen şimdi evine git, istirahat et; nasıl olsa gereken yapılıyor; lüzumu halinde biz seni ararız." diyerek, beni evime götürmesi için şoförüne talimat verdi.

Uykusuz geçen bir gecenin sabahında Bölüm Mühendisi, Emniyet Mühendisi ve Emniyet Başmaddencisi olan arkadaşlarımla birlikte, Jandarma Nezaretinde ihzarlı olarak Vilayet Sorgu Hakimliği'ne çıkarıldık ve müteakiben tevkif edilerek hapisaneye sevk edildik. Ankara'dan gelen Fen Heyeti'nin ocakta yaptığı tatbikat neticesinde tanzim ettiği ve kazada teknik bir hata olmadığı kanaatine vardığı rapor üzerine, bir hafta sonra ikamete rapten kaydıyla tahliye edildik.

Fen Heyeti'nin tatbikat ve tahkikatı neticesinde tanzim ettiği rapora göre, kazanın meydana gelişini şöyle olmuştu:

"23.1.1955 günü saat 23.00'de Gelik Bölüm -1 Ocak'ta +20 Sulu Panosu'nun Kuzeybatı Tabanı'na hava veren vantilatör arızalanmıştı. Vardiya mesul nezaretçisi, her ne kadar, vantilatörün tamiri için bir ajansör (6) gönderilmesini istemiş ise de demaraj (7) sebebiyle Kuzeybatı Tabanı'nı sstop ettirmişti. 3u yüzden, grizu terakümü kısa bir sürede patlayıcı yüzdeye ulaşmış ve patlatıcı unsurun teşekkül etmesiyle de infilak vukua gelmiştir."

Muhtemel patlatıcı unsurlar şunlardır:

MESLEK ANILARI

- Degajman Enstantane (8),
- Gereği gibi yapılmayan dinamit atımları,
- Sigara içilmesi,
- Emniyet lâmbasındaki tel kafesin kızgın hale gelmesi,
- Akülü lâmbanın, çarpma veya düşme nedeniyle kısa devre yaparak, şerare çıkarması.

Yapılan tetkikte, Kuzeybatı Tabanı'nın arın kısmında degajman enstantaneyi belirleyici bir boşluğa rastlanmamıştır. Ayrıca, bu ihtimale karşı bir tedbir olarak, uzun burgularla arama deliklerinin açıldığı tesbit edilmiştir. Ocakta dinamit atımı yasaklanmış ve bu itibarla barutçu tertibi yapılmamıştır. İnfilak mahallinde 16 kişinin parçalanmış cesetleri bulunmuştur. Grizulu olarak bilinen böyle kalabalık bir iş mahalinde, sigara içebileceğini, düşünmek bile mümkün değildir; zaten, böyle bir emareye de rastlanmamıştır. İnfilak mahallinde bir adet parçalanmış emniyet lâmbası bulunmuştur. Bu lâmbanın eğri bir şekil-

de asılmış olması sonucunda, tel kafesinin zamanla kor haline gelmesi, büyük bir ihtimalle, patlamayı meydana getirmiştir."

Madencilerden birinin cebindeki bozuk paraların ocaktaki direklerden birine, tıpkı Jör şarapnel gibi, saplanması infilakın korkunç şiddetini simgeliyordu. Kesilerek ocaktan çıkarılan bu direk şimdi Madenci Müzesi'nde sergilenmektedir.

Güneybatı Ayak'taki tahkimat işçilerinin, işlerini erken bitirerek, olaydan önce dışarı çıkmaları faciaya boyutlarının daha çok büyümesini engellemiştir. Tatbikatın bittiği günün akşamı, beklenen yangın çıkmış ve giriş-çıkış barajları kapatılarak, pano kendi kaderine terk edilmiştir.

Netice olarak, olayı meydana getiren ufak bir ihmal ve dikkatsizlik, biranda, 58 madencinin hayatına mal olmuş ve sanki milyonlarca yıl önce çizilen kaderleri gelip Sulu Panosu'nda noktalanmıştı. Onları ve onlar gibi hayatlarını bu uğurda

feda etmiş bütün madencileri, burada saygı ve rahmetle anıyorum.

(1) Prevü: Belirli bir ünitenin çıkartacağı kömür miktarı ile çalıştıracağı işçi sayısının ya da benzeri diğer işlerin programatik olarak öngörülmesi.

(2) Turne: Nezaret personeli, mühendisler, yöneticiler, vs. gibi görevlilerin ocak gezileri.

(3) BIO Ebadı: Net dik kesit alanları 10 m² olan baca, taban, lâğım, vs. yolların kazı ve donatım standartı.

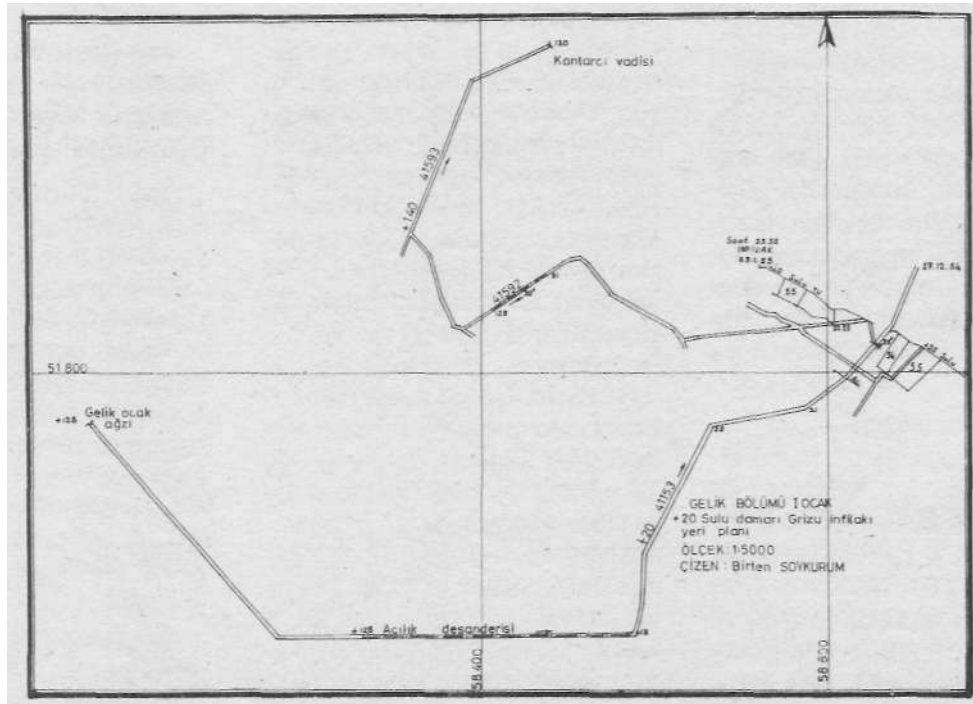
(4) Kerti: Atım miktarı çok küçük fay; basamak.

(5) Saccı: Varagel, vinç ve kuyuların başlarında ve diplerinde arabaların kancalanması, kafese yerleştirilmesi, vs. gibi manevra işleriyle uğraşan işçi.

(6) Ajüstör: Ocaklarda su, havalandırma ve siim borularının takılıp sökülmesi, tulumba, vinç, pervane, oluk vs. gibi küçük makinelerin günlük bakım ve onarım işleriyle uğraşan işçi.

(7) Demaraj: Kelime anlamı olarak bir makinanın ya da motorun ilk tahriki için çektiği güç; aynı zamanda, işçilerin tabiriyle "zar zor" diye anılan ve ayın belirli günlerinde (genellikle başında) normal prevünün üzerinde bir kömür çıkartımı hedeflenen dönem.

(8) Degajman Enstantane: Ani gaz boşalması. Yeraltındaki herhangi bir basınçlı metan akiferinin delinmesi sonucunda, gazın püskürerek çalışma ortamına yayılması (Ing.: "methane burst").

MESLEK ANILARI

ANILARA KATKI

Tayfun ÖZUSLU
1971/1672

Sayın Müşfik Sanşan'ın 35 yili öncesinin tazeliği, duygusallığı, (biraz da dili) ve gerilim senaryolarının temposunu andıran üslubuyla kaleme alarak, "Yayınlanması halinde genç meslekdaşlarım için istifadeli olabilir." gibi mütevazî dilek ve düşüncelerle Bültenimiz'e gönderdiği ve "Büyük maden kazalarının çok defa basit ihmal ve dikkatsizlik sonucu meydana geldiğini kanıtlayan ibret verici gerçek bir olay"ı aktaran yazısını, daha redaksiyon aşamasındayken herkesten önce nefes nefese okuma bahtiyarlığına eriştim. "Genç meslekdaşlar" ne yapar bilemiyorum; ama, kendi payıma hem "ibret" aldım hem de "istifade" ettim. Ayrıca, acıların depreşti ve öylesine uygulandım ki birinci tekil şahıs kullanarak yazabilecek cesareti bulabildim ve 1955 Gelik Faciası'nın çağırıştırdıklarını okuyucularlapaylaşmaya heveslendim.

Aslında, anılan acıları "dolu dolu ve en trajik biçimiyle" yaşayanlar kuşkusuz ki maden işçileridir; onlar için hayat, "ölümü her an iskalama becerisi" ve "ölümle oynanan bitmez tükenmez bir köşekapmaca oyunu" ile doludur. Ancak, maden mühendisleri de (ömürboyu tatlı sular üzerinde seyretmemek kaydıyla) kıyıcığın köşecüğünden o acıları yaşar, duyar ve "dolu dolu yaşayanların halinden herkesten iyi anlar. Ama, manşet boylarını cenaze sayısının azlığına da çokluğuna göre uzatıp kısaltan Babıllı'deki leş kerkenezleri ise, bütün bunlardan hiçbirşey anlamazlar.

O acıları kıyıcığın keseciğinden ben de yaşadım. Sulu zeminleri fokur fokur kaynatan grizunun uğursuz ısıklarını ve taze aynalarda kavlayan vıcırtsını işittim. Canavarın soluğunu ense kökümde duymuştum; ama, delifışekliğim henüz

sürdüğü ve korkuyu kavrayabilecek "kemal"e erişmediğim için maalesef ürkmemiştım.

Birzamanlar, 500-600 t/günlük I. Kartiye'nin taze zimmetlenmiş sorumluluğu genç omuzlanma lök gibi çökmüştü. Üç beş kuruş pirim uğruna, akıl almaz ölçüde hummalı bir cezbeye kapılan madencilerin, kömürgörünenher yere bilinçsizce saldırdıkları demaraj günlerinin "zar zor" ile hırgürünü ben de yaşadım. Hiçbir türlü anlam veremediğim bu çılgın geleneğe müdahale edememenin verdiği ezikliği yerin altında da üstünde de çektim. Altımdakilere birşeyler anlatmanın buzun üzerine yazı kazımdan farklı olmadığına kesinlikle kani olduğum için, üstümdekilerle takışmaya yeltendim. Başka türlü halüsinasyonların da etkisiyle değirmenlere saldırdım; rüzgârın gücüyle öyle bir tumba oldum ki bare tim bir yana lâmbam bir yana savruldu. Donkişotluğun pişmanlığını "ol zatı muhterem gibi" yıllar sonra duydum; ama, yanlış da olsa, "bir takım hallar" karıştırdığım için hiç pişman değilim.

Bir şairin nitelemesiyle "yüzsüz yüzsüz" çiseleyen puslu bir Incirharmanı Güzü'nde, telefonun sesi sabah sabah çingirdediği için hiç kimseyi tedirgin etmemişti. Ama, konuşan Arkadaşım'ın yüzüne perde perde inen karanlıktan, "vardıyadaki madencilerin uğrayabileceği en büyük felakefin kapıyı çaldığını sezmişim: komşu II. Kartiye'de grizun infilakı...

Şoku atlatır atlatmaz, "bütün arkadaşlar" gibi "ocak kıyafetlerini giymek üzere" yazıhaneyi terk etmiştim. Kuyubaşına geldiğimde ortalık çoktan ana-baba gününe dönmüştü. Takviye ambulanslarının sirenleri yüzsüz yüzsüz çiseleyen "temiz hava"yı yırtıyordu. Kaza sinyalleriyle "ağır vira" mandallara yaklaşan kafesten kopan yürek paralayıcı "Kurtarın!" feryatlarını işittiğimde, "duru-

mun vahameti"ni ben de anlamıştım. Tahlisiye önceliği ağır yaralılara aitti. Elimde tüten cigarayı dipledikten sonra girdiğim kafes öyle bir hışımla laçka edildi ki içim dışıma çıktı. Kat akrosajından koşarcasına uzaklaşırken, ikinci kafilenin feryatları da tekrar ağır vira edilen kafesle birlikte kuyu çeperlerinde yankılanarak yitti, gitti; ama, hafızamdaki yankıları hiç sönümlenmedi.

II. Kartiye'nin sınırlarınayaklaşırken hafif yaralılarla karşılaştım; çar, naçar yürüyorlardı. Şoktan halâ sıyrılamamış bir nezaretçinin, "Bey gitmeyin; ölürsünüz!" diyerek Arkadaşım'ın boynuna sarılmasını, daha bugün olmuşcasına anımsıyorum; derisinin "birdenbire eldiven gibi çıkivererek" Arkadaşım'ın omuzlarına yapışmasına tanık oldum. Giderek, kavrulup tostoparlak kıvrılarak kömürleşen cesetlerin bulunduğu yere gelmişim; infilak merkezine ulaştığımda ise baş, kol, bacak, vs. gibi beden cüzlerini "boşlar"a dolduran madencilerle karşılaştım. Onlara yardım etmeye çabaladığımda, benim dizlerimin bağı da çözülür gibi olmuştu. Oradan öteye sanki bir boşluk yada bir tür mutlak yokluk hakimdi. Orada bulunanlar ise gayet keskin sınırlı iki kategoriye ayrılmıştı: yaşayanlar ve ölümler. Bizimkilerin bir bölüğü artık yoktu. Nice vartalar atlatmış yaşlı başmadenciler de dahil olmak üzere öfkeden, kederden ve en berbatı çaresizlikten, koca koca adamlar ağılıyordu. Ne var ki yerin üstündeki feryat figan ile kargaşadan yerin altında eser yoktu. "Kaza mahalli"ne son derece olgun, vakur ve biraz da mütevekkil birdisiplin hakimdi ve madenciler, paniğin zerresi dahi bulaşmayan bir telaş içinde, tahlisiyeyi sürdürüyorlardı. "Ekiplerin insanüstü bir gayretle koşuşturmaları beni duygulandırmıştı. Öyle insanlarla birlikte çalıştığım için her zaman gurur ve iftihar duydum.

"Feci manzara karşısında feneleşen" Arkadaşım'ın camlaşan gözlerini farkedene bölge Yetkilileri'nin, "Evlâdim, alın bunu da dışarı çıkıp

MESLEK AN LAR

istiharat edin. Nasıl olsa gereken yapıyor; lüzumu halinde biz sizi ararız." deyişlerine tanık oldum. Aynı gece, "bütün arkadaşlar" ve Bölge'nin emniyet personeli ile hep birlikte, giriş-çıkış barajlarını kapatarak, panonun kendi kaderine terk edilmesi" için sabahladık. Orada bulunanların arasındaki bir sınıf arkadaşım ile bir başmadenci, yıllar sonra, aynı işe nezaret ederlerken berhava olup gittiler.

Olayın nedenleri beni hiç ilgilen-dirmiyordu; zira, öyle bir alt yapının üzerindeydik ki kaza olması her an muhtemeldi. Ancak, nasıl olduğunu ille de görgü tanıklarından öğrenmek için sabırsızlanıyordum. Bir izin uydurarak, Ankara'nın hariciye servislerinde turneye çıktım.

Bizimkiler'den onlarcasının yat-tığı bir koğuştta gördüklerim karşı-sında, benim boğazıma da bir dü-ğüm takılmıştı. Ancak bilim kurgu filmlerinde görülebilen saçsız, sakalsız, bıyısız, kaşsız, kirpiksiz ve tüysüz uzaylıları andırıyorlardı. Nihayet, vaziyeti idare ten, "Nezaretçi kim burada?" diye gürlerebilecek gücü bulabilmişim. Yatakların birin-den "Benim, ben ismail Ayan. Beni tanımadın mı, Bey?" diye inleyen Şef Muavini'nin sesini tanımış ve tesadüfen en kıdemlisini bulmuş-tum (Şefin kendisi kazada berhava olmuştu); ama, nasıl tanıyabilirdim ki ismail Ayan'a değil, insana bile benzemiyordu. Eline tutuşturulan bir tenis topunu, fizik tedavisi niyeti-ne, habire mincıklayıp duran Şef Muavini de besbelli ki kızıl birkaran-fil fidanı gibi koğuştun ortasında di-kilen kiravatlıyı tanımamıştı. Anım-sanma sevincinin kazandırdığı mor-al gücüyle derhal yatağında dikilen Şef Muavini, mühendisin ziyarete geldiğini — biraz galiz ifadelerle süslü (!)bir karşı gürlereyle — ko-ğuşt efradına tebliğ edince, her yana leş gibi sinen lanolin kokusu kartiye-nin heyecan dolu atmosferiyle bir-denbire dağılmış ve neye uğradığını şaşırarak hemşireler de kıkır kıkır ortadan kaybolmuştu.

Şef Muavini'nin, "Vallahi de billa-

hi de bir ihtiyarın kurbanı olduk." di-yerek, kendiliğinden başlattığı gayri-resmî ifadesini, maalesef, hafızam-dan başka hiçbir yere kayıt etmedi-ğim için unuttum. Haklı ya da haksız, galiba kolay geldiği için, ölen Üst'üne hemen suçu yükleyi veren Şef Muavini'nin köyüne kadar gidip (pnömo-konyozdan göçmeden halâ emeklili-ğin keyfini sürüyorsa) yeniden yara-larını deşmeye de hiç niyetim yok. Ama, bir iki yakın arkadaşım dışında yalnız kendime sakladığım bilgiler yok olduğu ve ortada resmî arşivler-den başka bir belge kalmadığı için kendimi başışlayarhıyorum. Bu yüz-den, başta kendim olmak üzere, de-neyimlerini aktarmayı ihmal eden bütün meslektaşlarım ile atmışını geçtiği halde eline halâ kalem alma-yan bütün ağabeylerimize özellikle sitem ediyorum.

İlk yılından bir kesit çıkarmaya çalıştığım meslekî biyografimi tefri-ka etmek gibi bir niyetim yok. Bu ya-zıyı bir sayfa uzattığım için lütfen be-ni başışlayın; Müşfik ağabeyin anlat-tıklarını dinleyince, bir an için onunla özdeşleşerek, dayanamayıp çala-kalem sürdüm, gittim.

Gerçi yalnız üç numuneden yola çıkarak bir istatistik sonuca ulaşmak sağlıklı sayılmaz; ama, Mecit Usta'nın Ölümü'nü okuyunca da göreceğiniz gibi, madencilerde tatlı anı pek bulunmuyor. Çünkü, yeraltında hayat, "kömürün tekdüze siyahına zifirî karanlıkta yansıyan madenci lâmbasının sarı sislî ölgün ışığı" gibidir. Ve herşeye rağmen madencilerin hayatı, "dip" teyken "Alayruk poş-ları, vereyruk tolileri." "baş" tayken de "Alayruk tolileri, vereyruk poş-ları." temposu içinde akar, gider. Ba-zen de boşların içinden kömür ya da taş yerine, kömürleşmiş gövde cüz-leri çıkar. Kim bilir? Ölümsüz heccav Neyzen Tevfik, hayat ile zifirî siyah arasındaki diyalektik kovalamacayı sarmallandıran şu mısralarını, belki de madencilerin anılarından esinle-nerek söylemiştir. "... bir karanlıktan çıktık bir diğerine gireceğiz/ önü zul-metârdı zulmet/.... gündüzünü".

Zaten oldukça yoğun olan "Kö-

mürsei ve Zonguldaksal" içeriği üze-rine bir de maden işçileri ile Hoca-mız için yakılan ağıtlar yüklenince, epey kararın 9. Sayımız'ın hepten kapkara kesilerek Karacaahmet Bülteni'ne dönmemesi için derhal sadede geliyorum.

Uzun yıllar Havza'ya hizmet et-tikten sonra emekli olan, ama, köşe-ye çekilmeyerek değerli yazılarıyla Bültenimizi bombardmana tutan Müşfik ağabeyimiz gibi, + 20'deki 58 kişi ile "onlari gibi hayatlarını bu uğur-da feda etmiş bütün madencileri", burada, saygı ve rahmetle anıyo-rum. Ancak, "...sanki müyoniarca yıl önceden çizilen kaderleri gelip Sulu Panosu'nda noktalanmıştı." gi-bi Sofokles Ekolü'nün kâhinler koro-sunca müterennim türden epilogla-ra, aşağıdaki gerekçelerle, katılmı-yorum.

Aslında, yalnız büyük maden ka-zalarının değil, bazı diğer faciaların da "çok defa basit ihmal ve dikkatsizlik sonucu" meydana geldiği doğrudur. Hatta, dünyayı dehşete düşü-ren ve nitelenebilmesi için facia keli-mesi hafif kalan kıyametengiz Çyernobil Olayı biie, resmî açıklamalara göre, insanların ihmali ve dikkatsizli-ği sonucunda meydana gelmiştir. Gerçi, "o tarafın resmî açıklamaları pek güvenilir değildir; ama, eğer ger-çekse, olayın en dehşetengiz ve ce-hennem? yanı da bu gerçektir. Düşü-nünüz ki "7-8 kademelik sigortalar-la donatıldığı için tehlikesiz, te-miz ve çağdaş bir işyeri olarak in-sanlığa sunulan nükieer santrallar-da bile, bir 8. veya 9. sigortanın ek-sikliği nedeniyle yine de birşeyler olabiliyor; güvenlik, insan dikkatine bağımlı olduğu sürece daha da olacaktır. Çünkü, beşer — ömrünün herhangi bir yıl, ay, hafta, gün, vardi-ya veya saatinin bir anında mutlaka — şaşar, işte bu yüzden ki çağ-daş "emniyet konsepti", çalışan hiç-bir insandan 8 x 3600 s süreklî dikkat istemeye kimsenin hakkı olmadığını öngören temel insan haklarına da-yanmaktadır. Dikkat'in tepeden tır-nağa ete kemiğe büründüğü bir do-muzdamcı ustasından bile 8 x 3600

MESLEK AN LARI

s dikkat istemeye hiç kimsenin hakkı yoktur. Mevzuatın, bunun için, yani, çalışanların ihmal ve dikkatsizliklerine rağmen, kazaların yine de önlenbilmesi için alınması gereken önlemlerle donatılmasının nedeni de budur. Tercüme Tüzük'ten hemen iki örnek verelim:

— Eksantrik preslerde çalışan işçilerin, operasyon noktasına parmaklarını, ellerini (ve bazan da kollarını) kaptırmamaları için kapalı kalıpla çalışılır; eğer, işin gereği açık kalıpla çalışmak zorunluysa, pedal iptal edilerek çift el kumanda sistemiyle çalışılmalıdır. Bu önlem alındığı takdirde, ne kadar dalgın, şaşkın ve sakar olsa da hiçbir işçinin parmağı veya eli kopmaz; çünkü, el operasyon noktasına doğru hareketlendiği anda makina zaten istoptur. Peki, ya işçinin biri, burnunu çifte! kumandasının birine, boşta kalan elini de operasyon noktasına sokarsa, o zaman ne olur? Hiç öyle şey olur mu? Olur. İşçilerin anlamsız "sınama-yanıma'lara yeltenmeleri, tecrübeyle sabittir, "öyle şey" olmaması için de çift el kumandaları, içine par-maktan başka birşey sokulamayacak biçimde imal edilen "gömülü bü-tanlara bağlanarak, "bir sigorta da-ha" sarılır.

— Giyotinlerin bıçağı önüne, yalnız kesilecek malzemenin girebileceği kalınlıkta açıklık bırakan, koruyucu bir lamatakalıdır. Bu önlem alındığı takdirde, ne kadar dalgın, şaşkın ve sakar olsa da hiçbir işçinin parmakları, eli veya kolu kopmaz. Peki, ya işçinin biri lamayı yerinden sökerse? Hiç öyle şey olur mu? Bal gibi olur; bu da tecrübeyle sabittir "Acaba ne olacak?" diye lamayı sökerek, kendi elini bileğinden götür-en, sonra da gerisin geri diktiren dangalaklar görülmüştür. Bu türler ülkemize münhasır değildir; "şehirleşme (ya da sanayileşme) kültürü'nün geri kaldığı her yerde görülebilir. İyi ama, ortada özkasıt varsa işveren ne halt etsin? Yine de birşeyler edilebilir ve ediliyor da. Örneğin, bıçağın hareketi, biraz daha hantalaştırılabilir ve canlı ete has-

sas elektronik gözlerin kumandasındaki birfrenle, otomatik, durdurulabilir? Görüldüğü gibi, çağdaş emniyet konsepti", özkasıt ihtimalini bile gözardı etmemekte ve buna karşı da önlem alınmasını öngörmektedir.

Ayıp olmasın diye, bir örnek de kendi mevzuatımızdan verelim:

— Mülga Emniyet Nizamnamesi'nin 223. maddesi: "Terkedilmiş olan veya kâfi derecede havalandırılmayan yollar ve işyerleri İşçilerin girmesini önleyecek surette kapatılır." diyordu; bir nüshasını bulamadığım Yeni Tüzük'ün bir yerinde, aynı şeyler, yeni dilde de mutlaka yazılmıştır. Zamanında, herhangi bir yoldan ayrılarak ilerleyen ve sonra da terk edilen küldösak bir bacanın ağız, örneğin bir domuzdamı ile örtülmüşse, oradan geçip gitmekte olan bir madenci — merak, bağırsak veya bilimne saikiyle — ne kadar şiddetle kıvranırsa kıvransın, içeri giremeyecektir. Ama eğer, ağız, hükümde altı çizili olduğu gibi değil de yasak sarmak için, emaneten kapatıldıysa, kıvranan madenci bir tekme darbesiyle içeri girebilir ve hiçbir şey olmayabilir. Ama, olabilir de; olduğu tecrübeyle sabittir ki hükümdeki ibarenin altı çizilmiştir.

Çağdaş "emniyet kopsepti'nin temel ilkelerine değindikten sonra, yeniden anakonumuza dönelim. Müşfik ağabeyin vicdanı, yazısından da anlaşıldığı gibi, elinden gelen her türlü önlemi almakta kusur etmeyen genç bir kartiye mühendisi olarak müsterihtir; ama kesinlikle "kendisinin boynuna" -olmayan bazı yapısal eksikliklerin vebali açısından, bir aydın olarak acaba rahat mıdır? Hiç kimsenin vicdanî mahremiyetini kurcalamağa hakkım olmadığını biliyorum; haddimi de biliyorum; ama, sanmıyorum. Zira, aydın olmak, bir anlamda "rahatsız ol-maktır.

Geliniz, hep birlikte bazı varsayımları eşeleyelim; örneğin, Holi-vut'un uyduruk filmlerindeki gibi, bir an için 1/5000 ölçeğine küçülelim ve "Fen Heyeti'nin tatbikat ve tahkikati

neticesinde tanzim ettiği" röper rapora sıkı sıkı bağlanıp ekli plandaki +128'den aşağı temiz havayla birlikte sallanarak Sulu Panosu'na inelim ve varsayımlar zincirini biraz daha uzatalım:

— Fransızlar'ın uğursuz demarajı reddi miras edilse ve çılgın humması 23.1.1955 günü Kuzeybatı Tabanı'na da bulaşmasaydı; dolayısıyla, "ventilatörün tamiri için ajüstör gönderilmesini isteyen" Nezaretçi de "demaraj sebebiyle" Taban'ı "istop ettirmemiş" ve "bu yüzden, grizu terakümü kısa bir sürede patlayıcı yüzdeye ulaşmış" OLMASAYDI,

— Dünyanın her yerinde olduğu gibi, ülkemizde de eski madencilerin ve ağabeylerimizin çok konsantre bir özdeyişi vardı: "Lâmba, asla, yalan söylemez." Ancak, aynı zamanda bir oksijen detektörü de olan Lâmba'nın dürüstlüğü ne kadar tartışılmaz bir gerçekse, aslında, bir sıcaklık kaynağı (ve dolayısıyla bir "patlatıcı unsur") olduğu da o kadar korkunç bir gerçektir. Gerçi, sadece bir metan detektörü olan günümüzün aygıtları, iyi kalibre edilmezlerse yada optik düzenekleri arızalanırsa, yalan sölyülörler; ama, kesinlikle bir sıcaklık kaynağı ve dolayısıyla patlatıcı bir unsur değiller. Bu itibarla, "infilak mahalli'nde bulunan "bir adet parçalanmış emniyet lâmbası," bugün olduğu gibi, 35 yıl önce de ocağa sokulmamış olsaydı (örneğin, bu lâmbanın "eğri bir şekilde" asıldığı yere bir adet "vakvak" asılsaydı) ve "tel kafes zamanla akkor haline" ve dolayısıyla, bir patlatıcı unsur haline de GELMESEYDİ,

— Ve DOLAYISYLA, halâ çığ gibi yuvarlanarak birikimini sürdüren kümülatif ihmalin 35 yıl önceki nominal değerinden kaynaklanan yapısal sorunlar, basit bir ihmal ve dikkatsizliğe açık kapı BIRAKMASAYDI,

1955 Gelik Faciası OLMAYABİLİR MİYDİ?

ACABA ??????????????????

diye feryadı sual eylemekle hiçbir şey hallolmaz.. Hal çaresi için gayet somut bir önerim var:

MESLEK ANILAR

MECİT USTANIN OLUMU

Abdülaziz Şenel
Maden Y. Mühendisi

Havza'daki ölümlü iş kazaları son on yıl içinde yarı yarıya azalmıştır, istatistiklere neresinden bakarsanız bakınız, ölümlerimizin sayısını hangi teknik parametrelerin mehenkine vurursanız vurunuz; bu bir gerçektir. Ayrıca, gurur, iftihar ve cesaretle iddia ederim ki bu olumlu gelişme, sadece, maden işçilerinin ve mühendislerinin bireysel-kurumsal gayretleri sayesinde sağlanmıştır. Ama, yine de yeterli değildir. Halâ çok gerilerdeyiz; örneğin, ölümlerimizin sayısı, çıkartım parametresine vurulduğunda, batımızdakilere göre 8,5 kat daha fazladır (Arioğlu, 1990). Ne var ki azı elimizden gelebiliyorsa, çoğu da gelecektir. Anılan sayıyı en az bir kat daha yarılabiliriz. Bu hedef doğrultusunda, biz maden mühendisleri Odamız'ın ve maden işçileri de Sendikalarının örgütlülüğü içinde:

— Fransızların uğursuzdemarajını, yarım yüzyıllık rötarla da olsa, reddi miras ederek Havza'nın en dibindeki şlam havuzunda boğmak

ve

— Şurada veya burada, ama belki "eğri birşekilde asıldığı" yerde (eğri asan barutçuya ya da her kimseye sövmekle de hiçbir şey hallolmaz), tek tük halâ melûl melûl tüten Lâmbalar'ı — bu tarihî hem dost hem de düşmanımızı — ocaklardan tek tek toplayarak, "direklerden birine tıpkı bir şarapnel gibi saplanan" o mangır örneği, Madenci Müzesi'ne kaldırmak

için hep birlikte mücadele vereyim.

Son olarak, "kaynak, maynak" diye mızıldanacak "ekonomi kurmaylar" na da bir sözüm var: insan canı söz konusu olduğunda, "kaynak, maynak" insanlık dışı bir bahanedir. Ancak onlarca madencinin ölümü halinde insofa gelerek, "bol kepçe soğan doğramalı sulu zırtlak" programlar beceremeyi akıl edebilen TRT'nin reklamlardan sağladığı gelirin onda biri, demaraj pirimini finanse etmek için yeterli bir kaynaktır. Artar bile.

1981 yılında Kozlu'da üç işçinin ölümüyle sonuçlanan bir göçük kazası meydana geldi. Bu olağanüstü bir kaza değildi. Havza'da görülen bu tip göçüklerde, her yıl yirminin üzerinde işçi ölür giderdi. Bu kaza da yetkililerin "kaçınılması mümkün olmayan" dedikleri türden birisi olsa gerekti.

Anılan kazada Ali Osman adlı bir kazmacı ustası, Mecit Hamut adlı bir domuzdamı ustası ve Metin Davul adlı bir başçavuş, tek bir sarmanın üzerindeki boşluğun kendini belli etmeksizin oturması sonucunda, 5 m uzunluğundaki bir yerde sıkışıp ölmüşlerdi. O sıralarda, kaza olan kartiye - 385/-425 katları arasında Çay Daman'ını çalışıyor ve IV. ve V. katların kömürü V. katın tabanyolundan alınıyordu. Kaza yeri bir "atak"ın alt tarafında kalıyordu; tahkimatına pek iyi denilemezdi. Kamaların üzeri posta ile dolu olduğundan, boşluk falan da görülüyordu ve orası artık bir kapana dönüşmüştü.

Ali Osman çok iyi bir kazmacı ustasıydı. Metin Davul ise çok çalışkan, ayağın dibinden başına kuş gibi uçarak gidip gelen, işçilerin sevdiği ve güvendiği bir başçavuştu. Topu topu tek sarmalık bir göçük kapanına yakalanması, böyle bir başçavuş için hayretle karşılanmıştı. Çünkü, yukarıdan inen yoğun posta geliri sırasında bile, stim borularının üzerinden tırmanarak ayak başına çıkacak kadar çevik ve cesur birisiydi.

Mecit Hamut'a gelince, gerçek bir isimsiz üretim kahramanıydı. Kaza olan kartiyede, hep aynı köylerden gelme kazmacılar ve do-

muздamcılar, birbirlerine çok bağlı bir dayanışma içinde çalışıyorlardı. Bu işçilerin arasında, onlara çok uzak köylerden gelen işçi olarak bir tek Mecit Usta vardı; fakat, o, çalışkanlığı ve becerikliliği ile kendini bütün arkadaşlarına kabul ettirmişti. Mecit Hamut 19 yıllık işçiydi ve nerede fazla güç ve mesai isteyen zor bir iş varsa, onu çağırırlar ve o da gülerken işi bitirirdi. Sakın saf birisi sanılmasın şakada da üstüne yoktu. En güç ve sıkıntılı anlarda bile şaka yaparak arkadaşlarını güldüren bir moral gücüne sahipti.

Mecit Usta, göçükteki taşların altında 3-4 saat yaralı olarak yaşadı; kurtarılma umudunu sürekli korudu; yanındaki arkadaşlarının ölmüş olduğunu göçüğü açmaya uğraşanlara haber verdi ve en sonunda kendisi de göçüğün altından cansız olarak çıkartıldı.

Mecit Hamut'un ölümünden sonra, onun adını yeni doğan oğluma koyduğumu ailesine söylemeye gidemedim. Yüreğim el vermedi. Kendisinin bir resmini temin ettim ve oğlum Mecit'in nüfus kaydının arasına koydum. Sonradan, Mecit Usta'nın çocukları ve eşi için güzel bir ev yapmakta olduğunu ve hatta evini yeni bitirdiğini de öğrendim. Orada oturmayafırsat bulamamıştı.

Mecit Hamut gerçek bir isimsiz kahramandır. Onun ismi, şimdi benim küçük oğlum Mecit Şenel'de yaşıyor. Şimdi 9 yaşında olan Mecit Şenel, büyüdükçe, 20. yüzyılın sonunda madenciliğin ülkemizdeki durumunu düşünecek, araştırarak, geçmişinden kopmayacak ve güzel geleceğini ancak bunları düşünerek inşa edebilecektir.

inaniyorum ki Mecit'lerölmez.

KIYMETLİ HOCAMIZ PROF.DR. MÜH. TACETTİN ATAMANIN ARDINDAN...

Prof.Dr. Müh. Ergin ARIOĞLU
Altunizade, 28.8.1990-

Eşim, Prof.Dr.Müh.ATAMAN'ın kaybını bana iletlediği zaman büyük bir üzüntü duydum ve bazı olaylar, ister istemez bütün tazeliğiyle belleğimde tekrar yeşerdi. Belirli bir zaman dilimini dolduran ve meslekî etkinliklerimde daima anlamlı bir yeri olan bu olayları, aşağıdaki yazıyı kaleme alarak, siz meslekdaşlarımla paylaşmak istedim.

Pek değerli hocamı, ilk olarak — 4. sınıftayken katıldığımız seminer faaliyetleri için bulduğum ve geniş ölçüde yararlandığım — MTA Dergisi'ndeki "uzunayakta tavan kırılma mekaniği"ni inceleyen bir makalesi sayesinde tanıdım. Seminer teksirinde Hocamız'ın çıkardığı ifadeleri çok büyük bir keyif duyarak kullandım. Prof. ATAMAN'ın bu çalışmasının yayınlandığı tarih benim yaşım kadar eskiydi.

Geçerken, bir noktayı önemle vurgulamak isterim. Bu çalışmasının içeriği, aradan 40-45 yıl geçmesine rağmen, şimdiki "arazi kontrolü" bilim disiplininin uğraştığı güncel konulardır. Özellikle, "ana tavan"ın belirli sınır şartlarında "yalancı tavan" üzerine "ilave yük" bindirmesine neden oluşu, batı-doğu literatüründe halen ağırlıklı olarak ilgi duyulan problemlerdir.

Merhum Prof.ATAMAN'ın, böyle konulara çok öncelerden ilgi duyarak, yerli mühendislik literatürümüzde enine boyuna incelenmiş olması, onun, meslekî konulardaki uzak görüşlülüğü ile "akademik erk"inin hangi ölçüler içinde bulunduğunu bize belgelemektedir.

Örnekleri çoğaltmak kuşkusuz mümkün. Aklıma şu an gelen ve

meslek yaşamım boyunca daima büyük bir hayranlıkla değerlendirdiğim diğer bir çalışması da TÜBİTAK (1967) destekli Zonguldak - Denizaltı Panolarının üretimi ile ilintili "gravite modeli"dir. Bu eseri, Jeoteknik- maden mühendisliği dalında ülkemizde gerçekleştirilen ilk akademik çalışma özelliğini taşımaktadır. Bu çalışma, daha sonra bazı ilaveler yapılarak, İngilizce bir kitap halinde basılmış ve ODTÜ yayınları arasında, Türk Maden Mühendisliği Literatüründeki seçkin yerini almıştır. O zamanlar, Almanya'da, ancak büyük boyutlu finansmanlarla desteklenen projelerde kullanılabilen gravite modellerinin, İngiltere'deki akademik projelerde yaklaşık 15 yıl sonra kullanıldığını ifade edersek, aziz hocamızın çalışmasının taşıdığı değer bir ölçüde algılanabilir.

Keza, merhum Prof. ATAMAN'ın, 70'li yıllardan bugüne kadar çalışmaları sürekli biçimde işlediği bir diğer husus da tahkimat sisteminin arına elden geldiği ölçüde erken yerleştirilmesinin, "arazi kontrolü" yönünden temin ettiği "yararlar" olmuştur. Bugünün batı literatüründeki "Formasyon Yer Değiştirme-Tahkimat Karakteristiği" kavramının, uygulamacı mühendisler tarafından çizerek bellettiği yaşamsal öğretisi de esasen Hocamız'ın ifade etmek istediği hakikattan başka birşey değildi. Kongrelere katılan meslekdaşlarımızın da gayet iyi hatırlayacakları gibi, Hocamız'ın kendine özgü anlatım biçimiyle bizlere aktardığı "Arına ne kadar erken tahkimat yerleştirirsen, problemin de o kadar az olur!" öğretisi, halâ kulaklarımda çınlanmaktadır. Bu öğretisi taşıdığı yaşamsal önem nedeniyle, maden mühendisliğinde nesilden nesile geçerek daha uzun yıllar yaşayacaktır.

Sizlere biraz da Hocamız'ın hasletlerinden bahsetmek istiyorum. Beni derinden etkileyen sınırsız hasletlerinden birisi sahip olduğu engin "akademik cömertlik" dir. Hepimiz çok iyi biliriz ki Prof. ATAMAN, "yayın yolu"nu sürekli kullanarak, bilgi birikimini meslekdaşlarıyla paylaşmak isterdi. Bitmez tükenmez bir üretkenliğin sonuçları olan kitapları, makaleleri ve kongrelere sunduğu bildirimleri, bizlere ulaştırmak istediği bu cömertliğinin birer parçası olarak daima yaşayacaktır.

Hoca'nın tartışmaları da pek ünlüydü. Tartışmayı çok aktif olarak sürdürmeyi ve canlı tutmayı sever; kongrelere sunulan bildirimlere ayrı bir tat ve boyut getirirdi. Kuyu Kaplamalarının Boyutlandırılması üzerine hazırladığım bir bildiri de böyle bir tartışmaya sahne olmuştu. Mesleğinin doruğunda bir Profesör ile heyecan dolu bir Dr. Asistan arasında geçen, fevkalade olgun ve akademik düzeyi çok yüksek olan bu tartışmanın yönlendirmesinde, değerli Prof. ATAMAN'ın sahip olduğu bilimsel olgunluğun hiç kuşkusuz çok büyük bir payı vardı. Sözü geçen tartışma, akademik yaşamımda daima hatırlayacağım güzel bir olay olarak kalacak.

Böylesine geniş akademik ve mühendislik birikimleri bulunan aziz hocamız Prof.Dr. Müh. Tacettin ATAMAN'ı, burada eksiksiz olarak anlatmanın imkânsız olduğunu çok iyi biliyorum. Ama, şu anda elimizden ancak bu kadarı gelebiliyor. Aşağıdaki özlü ve anlamlı sözü "yineleyerek Hocamız'ın aziz ruhu önünde saygı ve tazim ile eğiliyoruz:

" ARKADA BIRAKTIKLARIMIZIN YÜREKLERİNDE YAŞAMAK, ÖLMEMEKTİR."

kültür ve sanatta

Madencilik

Turkuvaz...
Güneş Karabuda...
Ve Belgesel Sinema...

Turhan Ünver
Maden Mühendisi

Son günlerde, hiç de alışık olmadığımız bir izlence TV ekranlarında gösterime girdi. Titiz yönetimi, bütün güçlüklerin üstesinden gelen yüklü çekimleri, özgün ve gerçekçi içeriği, çekimi yapılan olağanüstü mekânların seçimi vb. herşeyiyle, büyük bir zevk ve heyecanla izleyip tadına duyamayacağımız, yıllar boyunca unutamayacağımız, her türlü övgünün üzerinde ve göz kamaştırıcı bir belgesel dizi filmin ekranlarda yayınlanacağını öğrenmiş bulunuyoruz. Her ne kadar birçoğumuz TV ekranlarından soğutulduysak ve yoz, uyuşturucu, "sahibinin sesi" izlencelerin peşi peşine gösterimleri karşısında küplere biniyorsak da bütün tiksinti ve öfkelerimizi bir süre için bastırarak bu diziyi izlemek için Ekran Başmal...

Bu dizi film, doğup büyüdüğü topraklardan 38 yıldır ayrı yaşayan, hemen hemen tüm ülkeleri dolaşan, dünyanın dört bir köşesinde birçok konuda önemli filmier çeken, filmleri dünya sinemaları ile televizyonlarında gösterilmesine karşın, kendi ülkesinin insanlarına gösterilmeyen ve dünyanın önde gelen belgesel sinema ustalarından olan Güneş KARABUDA'nınTURKUVAZ filmidir.

Konsept Filmcilik tarafından Garanti Bankası'nın sponsörlüğünde gerçekleştirilen film, yarımşar saatlik 12 bölümden oluşuyor ve Türk Dili ile Asya Uygarlıklarının kaynaklarında yapılan bir geziyi belgeliyor. Gezi ise Türkler'in yaşayarak iz bıraktığı ve

Türkçe'nin halen konuşulduğu bölgelere sahip olan Asya'daki altı ülkeyi (iran, Afganistan, Pakistan, Hindistan, ÇHC ve Moğolistan'ı) kapsıyor.

Afganistan'da, Cengiz Han Dönemi'nden kalma bir gelenek olarak, halâ yaşatılan ve savaş alanında yaralanan süvarileri kaçıtırıp kurtarmak için yapılan bir tür binicilik eksersizisi olan "Buzkaşı" oyunundan (1), Lahor'daki her tarafı binlerce küçük ayna parçasıyla kaplanmış Şiş Mahal ile Agra'daki Tac Mahal saraylarına; Kalküta'nın sokaklarında açlık, hastalık ve ölümlerle koyun koyuna yatan kadınlarla çocuklardan, çok sayıda veteriner ve hemşirenin çalıştığı "Kuş Kliniği"ne ve Pakistan'daki 6300 m'lik Rakapoşi Dağı'nın etekleri ile Huncerab Geçidi'nden, Uygur Türkleri'nin yaşadığı ÇHC'ndeki Sinkiang Özerk Bölgesi'ne kadar çeşit zenginliği bulunan görüntülerin ve hepsinden daha da önemlisi, Osmanlı Dönemi'nde Fransa ile diğer Avrupa Ülkeleri'ne Türkler tarafından tanıtılarak Dizi'ye de adını veren, süs eşyası ile takıların imalinde yüzyıllardır vazgeçilemeyen yarı kıymetli bir taş olan ve ülkemizde de "Firuze" diye anılan TURKUVAZ'ın (2), İran'ın Horasan, Nişabur ve Meşhed kentlerinde bulunan madenlerden çıkartılmasına ve işlenmesine dair birçok görüntünün yer aldığı bu muhteşem yapıyı izleme mutluluğunu yaşayacağız.

Güneş KARABUDA ve filmleri, kendi ülkesinden çok, Güney Amerika'dan Ortadoğu'ya, Avrupa'dan Uzakdoğu'ya ve iskandinav Ülkelerinden Afrika'ya kadar dünyanın dört bir köşesinde tanınmakta ve hayranlıkla karşılanmaktadır. Çektiği birçok ünlü film arasında: Ağrı Dağı ve Nuhun Gemisi, Hac Yolu, Güney Yemen'deki DofarGerillala-

rı'nın özgürlük savaşı, kendisinin ve eşinin on yıl süreyle yerinde izlediği Vietnam Savaşı ile savaşın Laos, Kamboçya ve Tayland gibi çevre ülkelerdeki etkileri, Filipinler'deki kelle avcıları, 1971 'in Şili'si ve Ailende, Arjantin'in banliyölerindeki tangolar, Uruguay Cuntası ve devrimci Tupamaros hareketi, Brezilya ve Peru'nun Amazon Havzası'ndaki tropik ormanlarda yetişen 30 m boyunda ve 200-300 yıllık ağaçların kâğıt yapımı için Japonlar tarafından kesilmesiyle doğanın ekolojik dengesinin bozulması sonucunda kesim yerlerinin bataklıklara dönüşmesi, Küba'nın ulusal ve sosyal kurtuluşu ile devrim kahramanları gibi konulara dair birbirinden güzel ve ilginç birçok film bulunmaktadır.

Böylesine muhteşem, kaliteli, özgün ve dikkate değer bir çalışmayı gerçekleştirerek ülkemizde izleme olanağı yaratmalarından ötürü Konsept Filmcilik ile Garanti Bankası'na yürekten teşekkür ederiz. KARABUDA'nın diğer filmlerini de sinema ve televizyonlarımızda tek tek özgürce izleyeceğimiz günlere...

(1) "Buzkaşı" — kelimesinin ilk hecesinin kaynağını aldığı — taze boğazlanmış bir buzağı leşinin bırakıldığı "santra'dan, iki takıma ayrılan süvariler tarafından kapışılıp atın terkisine alınarak, yere düşürülmeksizin, belirli bir hedefe kadar taşınması ("gol"?) ve rakip takımın da bunu önlemesi temel kuralına dayanan ve buzağı leşini terkisine alan "forvet elemanı'nın durdurulması için, kırbaçların rakip üzerinde kullanılması da dahil olmak üzere, her türlü "obstrüksiyon"un mubah sayıldığı son derece sert bir yere! binicilik sporudur.

(2) Metin de değinildiği gibi, ilk defa Fransızların tanınması nedeniyle "Turkuvaz" (Almanca'da da Türkiz") adını aldığı halde, dilimizdeki uyum kuralına boyun eğerek ön hecesindeki seslisi kalınlaşan $[CuAl_6(PO_4)_4(OH)_5H_2O]$, triklin sistemdeki çok küçük kristalleri ender görülen ve mavinin bir tonuna kendi adını da veren karakteristik rengiyle kolaylıkla teşhis edilebilen bir mineraldir. (-MB.)

BİRLİK - ODA - ŞUBE - TEMSİLCİLİK HABERLERİ

TMMOB Başkanı Alptürk: "Kamu çalışanları örgütlenmeli"

TMMOB ve bağlı 19 Meslek Odası'nın birlikte düzenlediği basın toplantısında, kamu çalışanlarının ücretlerine yapılan zam eleştirilerek, yaşam standartlarının daha alt düzeylere çekildiği açıklandı.

Kamu çalışanlarının maaş ve ücretlerine yapılan zam "komik" olarak değerlendirildi.

TMMOB ve bağlı 19 meslek odası yöneticileri tarafından yapılan memur maaşları ile ilgili basın toplantısında konuşan Birlik Başkanı Teoman Alptürk:

"Çalışanlar için sendikal örgütlenme grev ve toplu sözleşme haklarına kavuşmak, demokrasinin gereğidir, demokrasidir.

Gelir vergi payının giderek yüzde 54'lere kadar tırmanmamasına karşın, ulusal gelirden aldıkları payın yüzde 15'lere düşmesi, kamu çalışanlarının bugün eylemlere dönüşen tepkilerine haklılık kazandırmamaktadır. Artık örgütlenmeden haklarını alamayacaklarını anlayan kamu çalışanlarının haklı eylemlerine sert tepki gösterilmesi yerine, onların seslerine kulak verilmelidir" dedi.

Alptürk, tüm çabalara karşın, hayali enflasyon oranının temel alınarak ve kamu çalışanlarının istekleri hiçe sayılarak gerçek enflasyon değerinin altında bir zam yapıldığı belirterek bununla reel ücretlerin düşürüldüğü ve yaşam standartlarının daha alt düzeylere çekildiğini kaydetti.

Kamu çalışanlarının artık örgütlenmeden haklarını alamayacaklarının farkına vardıklarını söyleyen Alptürk şöyle konuştu:

"İktidar "KAMU ÇALIŞANLARININ ÖRGÜTLENMESİ'ni istememekte ve bunu açıkça göstermektedir. Örgütlenmenin önünü açacak yerde yeni yasak koymaya, yapılan yasa dışı olarak nitelendirmeye devam etmektedir. Bir şeyi yasaklamak kısıtlamak, önüne engeller koymak bir korkunun göstergesidir. Örgütlenmenin, sendikalaşmanın önünde ne anayasal ne de yasal ciddi bir engel yoktur. Tersine anayasal engel olmadığı gibi T.C. Hükümetlerinin imzalayıp kabul ettiği Uluslararası anlaşmalar Sendikalaşmaya olanak tanımaktadır".

1983 yılında 100 birim olan ücret endeksinin 1989'da 87.1 birime, 1990'da 66,9 birime düştüğünü kaydeden Alptürk,

"İktidarlar, kamu çalışanlarını korumamışlardır. Son yıllardaki ücret artışları, zorunlu konut tasarrufu, teşvik fonları bunun kanıtıdır. Zorunlu tasarrufların 'nemalandırılması' konusu ise iyice istismar konusudur. Herhangi bir bankada rahatça yüzde 55-56

gelir getirecek tasarruflara yüzde 7 gelir sağlandığının açıklanması hiç bir şekilde izah edilemez. Çalışanların sırtından sağlanan bu trilyonların nerede ve nasıl çalıştırıldığı kamuya açıklanmalıdır. Çalışanlara verilen zararın sorumluların bulunmalıdır" şeklinde konuştu.

ODAMIZ TEMSİLCİLİK OLUŞTURMA ÇALIŞMALARI SÜRÜYOR

Oda üye ilişkilerinin kurulmasında ve güçlendirilmesinde en önemli amaçlardan biri de bölge, il ve işyeri temsilcilikleridir. Odamız çalışma programı içerisinde yer alan ve üzerinde ağırlıklı durulan madencilikimizin yoğun olduğu bölgelerde temsilcilik oluşturmacabaları sürdürüyor.

Bu anlamda da Eskişehir, İskenderun ile Ankara-Çayırhan'a düzenlenen geziler ve yapılan toplantılar sonucu;

Eskişehir il Temsilciliği'ne
Ercan KESTEL

İskenderun Temsilciliği'ne
Mustafa ÜNAL

İskenderun Temsilci Yardımcılığı'na
Ali Kadri DENİZCİOĞLU

Ankara- Çayırhan Temsilciliği'ne
Levent ŞENFİLO

Ankara-Çayırhan Temsilci Yardımcılığına
Derviş GÜLTEKİN

Ankara-Çayırhan Temsilci Yardımcılığına
Ahmet SARDAR

getirildiler ve yeni seçilen Odamız Temsilcileri çalışmalarına yoğun bir şekilde başladılar.

Odamız Şube Başkanı Enver Karaçam "Maden İşçisine Onurlu ve İnsanca Yaşam"

Madencilik ve özellikle de yeraltı kömür madenciligi her bakımdan diğer iş kollarından farklı yapıdadır. Bu fark çalışma koşullarının güçlüğünden, gazdan, tozdan, göçükten gelen farktır.

Buna rağmen havza çalışanları üretim faaliyetleri içindeki yerini almaktan yılmamıştır, korkmamıştır.

Kurumun ülke ekonomisinde kambur olarak görüldüğü şu günlerde, gözardı edilmemesi gereken bazı hususlar vardır:

Havza yıllarca, diğer sektörlerle kaynaklık,

bazı kuruluşlara arpalık etmiş, diğer bir deyimle kaymağı yenmiştir.

Havza, uygulanan yanlış yönetim-istihdam ve yatırım politikaları, siyasal iktidarlarca oy deposu olarak görülmesi ve yılların ihmali sonucu bu duruma gelmiştir.

Bugün KİT'ler ve bu arada TTK zarar ediyorsa bunun nedenleri geçmişe doğru araştırılmalı, zararın faturası çalışanlara çıkarılmamalıdır.

Geleceğe dönük havzanın, ülke ekonomisindeki hakkı olan yeri alabilmesi sosyal barışın sağlanması ile mümkün olacaktır.

Havzada sosyal barışın sağlanabilmesinin temel koşulu da çalışanların emeklerinin karşılığını alabilmesidir.

Özellikle, madencilikğin tüm olumsuz koşullarına ve kısıtlı olanaklara rağmenkanı, canı pahasına "daha fazla kömür" için uğraşan havzamız çalışanları olmak üzere tüm çalışanların daha onurlu ve daha insanca bir yaşam düzeyine ulaşma istemlerini yürekten destekliyoruz.

Toplu sözleşme ve hak arama mücadelelerinde Genel Maden işçileri Sendikasına ve Maden işçilerine başarılar diliyoruz.

ÇUKUROVA MADENCİLER GECESİ YAPILDI

TMMOB Maden Mühendisleri Odası Adana temsilciliği tarafından Adana'da 15 Haziran 1990 akşamı Seyhan Otelinde Havuz başında düzenlenen geceye Adana, Mersin ve İskenderun yöresinde çalışan üyelerimiz, madencilerimiz ve diğer sektör çalışanları eşleriyle birlikte katıldılar. Çok kısa süreli bir çalışmayla Çukurova yöresinde ilk kez düzenlenen ve 300 kişi dolayında bir katılımın olduğu geceye katılan Oda Başkanımız M.Fikret OZBILGIN yapmış olduğu konuşmada, Madencilikimizin sorunlarının gün gün daha da büyüdüğüne ve madencilikimizin gün gün daha da geriye gittiğine ve küçüldüğüne değinerek, "Bizler sektörümüze vesektörde çalışan insanlarımızadahaçoksa-hip çıkmak zorundayız. Ve sektörümüzün kalkınması için birlikte mücadele vermeliyiz. Düzenlemiş olduğumuz bu gecenin Çukurova yöremizde faaliyet gösteren madencilerimiz ve Maden Mühendislerinin tanışma, kaynaşma ve birlikteliklerinin ilk adımı sayıyoruz" dedi.

Düzenlemiş olduğumuz gece yöre de ilgi ile karşılandı. Gece sonrası Adana temsilcimiz Sabahattin ÖZTAŞ ile birlikte İskenderun'a geçen Oda Başkanımız, İSDEMİR tesisleri ile ocaklarını gezerek bilgi aldı. İSDEMİR'de çalışan üyelerimizle toplantı yapılarak sorunları dinlendi. Oda çalışmaları aktarıldı ve TMMOB Maden Mühendisleri Odası İskenderun Temsilciliği oluşturuldu.

PIYASA HABERLERİ

Değer İtibarıyla Büyüyen Dünya Talk Madenciliğinde Tekelleşme Süreci De Giderek Hızlanıyor (1)

Yeni pazar araştırmalarına göre, plastik madde (özellikle polipropilen) imalatındaki kullanımların talebi doğrultusunda, 80'li yıllar boyunca, hızla genişleyen talk pazarının 90'lı yıllarda da aynı gidişe ayak uydurması bekleniyor.

Seramik, kâğıt ve plastik sanayilerinde kaydedilen kazanımları büyük ölçüde dengeleyen reîrakter ve boya sanayilerinden talep düşüşleri sonucunda, 80'li yıllardaki dünya talk tüketimi %2'lik yıllık artış hızıyla nisbeten yavaş bir büyüme göstermişti. Bununla birlikte, son araştırmaların da ortaya koyduğu gibi, refrakterlerde kullanılan düşük kaliteli ürünlere göre çok yüksek prim uygulamalarına mazhar olan yüksek saflıkta ve işlenmiş talkları talep eden pazarların genişlemesi sonucunda, değer itibarıyla önemli büyümeler gözlenmişti. Örneğin, genel dolgu uygulamalarında kullanılan Norveç malı öğütülmüş talk 90 £/t ile kote edildiği halde, plastik imali için kullanılan aynı orijinli talk 150 £/t'dan ve kozmetik kalitedeki Fransız malı talklar ise 190 £/t'dan alıcı buluyor ve sonuç olarak katma değerinin artışı üretimin değer itibarıyla daha çok genişlemesine yol açabiliyordu.

Polipropilenlere talk katılması, yüksek sıcaklıklardaki sürtünme direnci ile mukavemeti arttırmakta; eşyanın daha iyi yüzey kalitesi ile imalini mümkün kılmakta ve kalıp büzümlerini azaltmaktadır. Açıklamalara göre, anılan nitelikler, özellikle kapı cepleri ve torpido gözleri ile klima tesisatının örtülmesi gibi otomotiv sektöründeki mefruşat uygulamaları için yararlı olmakta ve revaç görmektedir. Avrupa'da imal edilen yeni model tipik binek otolarının plastik içeriği %5 ile %8 arasındadır ve bu oranın, talk dolgulu plastik pazarının 90'lı yıllardaki genişlemesini güvenceye alarak, 2000'e doğru %10 ile %20 arasında değişecek bir değere yükselmesi beklenmektedir.

İşlenmiş talk talebinin artışı, talk madenciliğindeki mülkiyetin büyük ölçüde konsantre olmasına (son beş kelimenin yerine "tekelleşme" dense, %80'lik zaman, kâğıt ve nefes tasarrufu sağlana-

cak; ama, her nedense, yazarların bir türlü diileri varmıyor (!) - ÇN.) da yol açıyor. Dünyanın en büyük Talk üreticilerinden biri olan Fransa kökenli Talcs de Luzenac SA'nın Avusturya, Kanada, İtalya, İspanya ve ABD'ndeki talk madencisi firmalarının hisseleri üzerinde kontrol sağlayarak ve diğer ikincisi olan ABD kökenli Cyprus Industrial Minerals Co. Inc.'in da Avustralya'nın önde gelen talk madencilerinden bi-

Alüminyum Fiyatlarının İstikrara Kavuşması Bekleniyor (2)

1988'de hızlanan üretimin 1989'da tüketime ulaşması ve biraz da geçmesi sonucunda, Ocak ayında 2.40 \$/kg olan LMB'ndeki alüminyum fiyatları Aralık'ta 1.63 \$/kg'a kadar düşerek 1.95 \$/kg'lık bir ortalama tutturdu. Bu düzey hemekadar 1988'inortalaması olan 2.58 \$/kg'ınoldukça altında ise de 80'li yılların standartlarına göre yine de iyi bir fiyat olarak kabul ediliyor.

ABD'nin ticaretindeki fiyat ortalamaları da LMB'ni andıran bir biçimde 2.47'den 1.96 \$/kg'a kaydı. Bu eğilim, 1987 ve 88'de tırmanışa geçen alüminyum talebinin - dünya ekonomisinin 1989'daki durgunluğundan kaynaklanan - gerilemesine bağlıyor.

Son yılın dünya tüketimi, %0,9 kadar da olsa, 1988'deki %4'lük oranı izleyen bir artış gösteriyor; ancak, çeşitli ülkelerdeki durum birbirine uymuyor. Örneğin, Japonya'da %3,6 ve Avrupa'da %3,9 oranlarında genel tüketim artışları kaydedildiği halde, ABD'nin, bütün sektörlerinde yaşanan durgunluğa bağımlı olarak, alüminyum tüketiminde %5'lik bir düşme olduğu tahmin ediliyor.

1989'da %5,1 artarak 91,9 Mt'a çıkan dünya boksit üretimindeki büyümenin en büyük katkıları Brezilya, Jamayka ve Avustralya'daki madenlerden sağlanıyor. Boksit fiyatlarındaki artışın nedeni ise, yalnız arz miktarının sıkı tutulmasından değil, aynı zamanda, dünya boksit ticaretine önderlik eden Boké cevherinin, yıllık fiyatını bir önceki yılın alümina ve alüminyum fiyatları ile bağlantılıdır bir formül esas

ri olan Gwalia Minerals NL'in satışlarını kendi üzerine alarak, ABD'nin iki büyük talk üreticisinin bütün hisselerini devralarak ve ayrıca, İspanya ile Belçika'daki bazı talk üreticilerinin hisseleri üzerinde de kontrol sağlayarak uyguladığı stratejiler yukarıda varılan yargının kanıtları olarak ileri sürülüyor.

Sonuç olarak, talk madenciliğindeki üretim, hacimden çok değer bazında daha çarpıcı büyümeler vadediyor ve esas itici güç olarak plastik ile daha az ölçüde de seramik ve kâğıt sanayileri pazar alanlarının gelişmesi için imkân sağlıyor.

. alınarak satılmasından da kaynaklanıyor.

Piyasa uzmanlarının görüşlerine göre, diğer birçok metalin olduğu gibi alüminyumun da 1990'daki temel sorunu, sıkı para politikalarının, dünya ekonomisinin reel büyümesi üzerindeki etkisinin ne zamana kadar süreceği ile metal talebini nasıl etkileyeceği gibi sorularda düğümleiyor. Eğer, hükümet bütçeleri gerçekleştirirse, 1990'daki tüketimin 1989'düzeylerinin altına inmesi için hiçbir özel neden görünmüyor ve dolayısıyla da fiyatların 1989 düzeylerinin altına düşmesi beklenmiyor. Ayrıca, pazarların 1989'daki tüketim düzeyinde dengelenebilmesi için, tesislerin 1.65-1.75 \$/kg arasında değişen işletme giderleriyle aksmaksızın çalıştırılmaları gerekiyor.

Alüminyum sanayiindeki stok mevcutlarının tarihte görülen en düşük, kapasite kullanımının ise en yüksek düzeyde bulunduğu ve 1990'da gerçekleşebilecek yeni kapasite artışlarının üretimi çok az büyütebileceği bildiriliyor.

Kısaca, fiyatların bloklararası ticaret dengesindeki değişimler ile arz koşullarındaki nisbeten küçük değişimlere karşı duyarlı kılınabilmesi için, arz ve talep arasındaki açığın yeterince küçük olarak korunması gerekiyor ve bu olgunun kısa vadede bir fiyat istikrarı doğuracağı açıklanıyor. Ancak beklenenin altında bir talep alçılması vaki olursa, fiyatların dramatik boyutlarda düşmesinden kaçınılabilmek için, üretimin temkinli ölçekte içinde kısılmasının zorunlu hale gelebileceği de vurgulanıyor.

Bloklararası Enerji Ticaret İstatistikleri (3) (1000 tpe Birimiyle)

Batı Avrupa ile Kuzey Amerika'nın ithalâtı	Doğu Avrupa'dan			SSCB'nden			Toplam		
	1988	1989	% Değişim	1988	1989	% Değişim	1988	1989	% Değişim
Katı Yakıtlar Toplamı	9902	9321	-5,9	5097	6105	19,8	14999	15426	2,8
Taşkömürü	8168	7505	-8,2	4801	-5784	20,5	12969	13289	2,1
Linyit	554	582	5,1	4	4		558	586	5,1
Kok	593	623	5,0	292	317	8,7	885	940	6,3
Linyit Briketleri ve Kokları	587	611	4,0	-	-	-10,9	587	611	4,0
Akar Yakıtlar Toplamı	19168	18481	-3,6	97315	86731	-10,9	116483	105212	-9,7
Ham Petrol	1345	2017	50,0	72548	64663	-10,9	73893	66680	-9,8
Petrol Ürünleri	17823	16464	-7,6	24767	22068	-16,0	42590	38532	-9,5
Gaz Yakıtları Toplamı									
Doğal Gas	-	-	-	41713	48874	12,4	41713	48874	12,4
Elektrik Enerjisi									
ithalat	952	1174	23,3	1143	1200	4,9	2095	2374	13,3
(Net Ticaret)	(497)	(808)	(62,6)	(1143)	(1200)	(4,9)	(1640)	(2008)	(22,4)
Genel Enerji Toplamı	30022	28976	-3,5	145268	142910	-1,6	175514	171886	-2,0

Bloklararası Enerji Ticaret İstatistikleri (3) (Orjinal Birimlerle)

Batı Avrupa ile Kuzey Amerika'nın ithalâtı	Doğu Avrupa'dan			SSCB'nden			Toplam		
	1988	1989	% Değişim	1988	1989	% Değişim	1988	1989	% Değişim
Katı Yakıtlar Toplamı (103 t)									
Taşkömürü	14456	13267	-8,1	8155	9825	20,5	22611	23092	2,1
Linyit	1884	1981	5,1	9	9	-	2893	1990	5,1
Kok	899	944	5,0	460	500	8,7	1359	1444	6,3
Linyit Briketleri ve Kokları	1261	1311	4,0	-	-	-	1261	1311	4,0
Akar Yakıtlar (10³ t)									
Ham Petrol	1659	1350	-18,6	57825	70828	22,5	59484	72178	21,3
Petrol Ürünleri	18410	17887	-2,8	28852	24250	-16,0	47262	42137	-10,8
Gaz Yakıtları (PJ)									
Doğal Gaz	-	-	-	1746	1962	12,4	1746	1962	12,4
Elektrik Enerjisi (GWh)									
ithalat	4257	5248	23,3	5109	5360	4,9	9366	10608	13,3
Net Ticaret	2220	3610	62,3	5109	5360	4,9	7329	8970	22,4

1 tpe ; 1 t petrol eşdeğeri
1 tice : 1 t kömür eşdeğeri
1 tpe : 1,42 tke
1 tpe : 41,86 TJ
1 tpe : 4,47 GWh

(1) Bu haber Roskill Information Services Ltd. 'in periyodik basın bültenlerinden derlenmiştir. Konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler, aynı firmanın "The Economics of Talk and Pyrophyllite 1990" başlıklı raporunda bulunmaktadır.

(2) Mining Journal'ın 1990 Temmuz sayısından derlenmiştir.

(3) BM Avrupa ekonomik Komisyonu 1990 Mayıs basın bülteninden derlenmiştir.

YURTIÇİ MADENCİLİK HABERLERİ

Genel Maden İş Sendikası ile Kamu-Sen arasında sürdürülen Toplu İş Sözleşmesi görüşmeleri 3 ayı aşkın bir süredir sonuçlandırılmadı. Zonguldak TİS görüşmelerinin uzamasının gerginliğini yaşıyor...

"Zonguldak'taki Tüm Kuruluşlar Genel Maden-İş'ten Yanadır"

Hürol BARLÖNÜ
Zonguldak Barosu Başkanı

"Günümüz Türkiye'sinde kişinin ilk görevi demokrasinin tüm kurum ve kuraları ile çalışmasını sağlamaktır. Bu bir insanlık görevidir. Bu insan gibi yaşamının ilk ve önkoşuludur. Çağdaş toplumlarda geçerli insan haklarının tümüne Türk halkı da sahip olacaktır. Zonguldak barosu bu inancı ısrarla taşımaktadır.

Bireyler yeni ve ileriye yönelik düşünce üretmeleri için "Örgütlenme Özgürlüğü"ne sahip olmaları gerekir. Çağdaş toplumlarda Adalet arayışı engellenmez. Hak arayışı olağandışı yöntemlerle başbaşa bırakılmaz. Özetle Demokrasi doğarken öldürülmez.

Günümüz Dünyasının çalışma yaşamı, özgür insan olmanın kuralları ile doludur. Üreten insan özgür değilse, örgütlü değilse, hak ettiğini alamıyorsa toplum hasta demektir. Hasta toplumların, üretimleri de, yaşamları da sağlıklı olmayacaktır.

Zonguldak Barosu olarak bunları günün önemini biraz açmak, anlatmak için söylüyoruz. Genel Maden-İş işverenle toplu sözleşmeye oturmuştur. Zonguldak tümüyle kıpır kıpır ve çok dikkatlidir. Çünkü bu kentde 250 bin kişi yaşamını "kömür"den temin etmektedir. Öyleyse Zonguldak'taki tüm kuruluşlar, meslek örgütleri ve yaşayanlar Genel Maden-İş'ten yana olmak zorundadırlar.

Savunma, haksızlığa uğrayan için,

hak arama, çalışan için yapılır, işçi sınıfının haklı mücadelesinde Genel Maden-İş Sendikasının tüm yönetici ve üyelerine başarılar diler Zonguldak barosu olarak tüm desteğimizle yanlarında olmayı görev biliriz.

"Bilek Gücünün Karşılığı Verilmelidir."

Yüksel AYTAÇ
Zonguldak Belediye Başkanı

Yerin binlerce metre altında kazma, kürek sallayarak ekmeğini kömürden çıkaran maden işçileri için bu toplu sözleşmenin en iyi şekilde noktalanması hepimizin dileğidir. Hızla yukarılara tırmanan enflasyon ve düşük ücret politikası işçilerimizi ve dolayısıyla bu madenci kentini her geçen gün yoksulluğun kucağına itmektedir. Kömüre vurduğu her kazmada alın teri bulunan maden işçisi bugün ne yazık ki insanca yaşabilecek ekonomik refahın çok gerilerinde bırakılmıştır. Bu ülkede yaşayan herkes insana, emeğe, çalışana saygılı olmak zorundadırlar. Sanayinin ve dolayısıyla kalkınmanın can damarı olan taşkömürü hala teknolojiden, modernizasyondan uzak, bilek gücü ile yerüstüne çıkarmıyorsa, sarf olunan o gücün karşılığı verilmelidir. Kaldı ki yeraltına girerken sağ çıkıp çıkmayacağını dahi bilemeyen maden işçisinin emeği para ile ölçülemez bile.

İşte bu düşüncelerle, maden işçisi kardeşlerimizin hakkı olan ücreti almaları gereğini özellikle belirtiyor, bunun için Kamu-Sen'le masaya oturacak olan Genel Maden-İş Sendikası'nı şahsım ve Zonguldak Belediyesi adına yürekten destekliyorum.

"Maden İşçisinin Yanındayız"

Kamil FURTUN
Zonguldak Esnaf ve Sanatkarlar Dernekleri Birliği Başkanı

Maden işçimizin insan onuruna yaraşır ve refah içerisinde yaşayabilmesi için gerekli olan ücretlerinin verilmesi gerekir. Canını dişine takarak ölüme meydan okurcasına her rizikoyu gözönüne alarak çalışan bu kardeşlerimizin toplu sözleşmeleri devam etmektedir.

Maden işçilerinin hakkını almalarından başka hiçbir düşünceleri olmadığı inancında olarak, değerli başkan ve yönetici arkadaşlarımızın ve Maden işçisi arkadaşlarımızın yanında olduğumuzu belirtir, devletimizden ücret sorununu iyi diyaloglarla çözmesini beklemekteyiz.

Amasra'da Kaza

23 Temmuz 1990 günü TTK Amasra Taşkömürü İşletme Müessesesinde kömür kazılırken daha önceden kalan patlayıcı maddenin infilak etmesi ile meydana gelen kazada, kazmacı ustası olarak çalışan Mustafa Özdemir yaşamını yitirdi.

Şımak'ta Göçük

5 Ağustos 1990 günü, Şırnak'ta Türkiye Kömür İşletmeleri'ne (TKİ) ait kapalı tutulan bir kömür ocağında meydana gelen göçükte 3 kişi öldü, 6 kişi de yaralandı.

TKİ tarafından verimsiz olduğu gerekçesiyle kapatılan Şımak yakınlarındaki 1 numaralı ocağa ait galeriye kömür toplamak için giren köylüler, galerinin belirlenemeyen bir nedenle çökmesi sonucu göçükte kaldılar.

Kurtarma çalışmaları sonunda, göçükte kalan 3 kişinin cesetleri çıkarıldı. Yaralı olarak kurtarılan 6 kişi ise tedavi altına alındılar.

YURTDIŞI MADENCİLİK HABERLERİ "

AVUSTRALYA

• Mount Isa Mines'in elindeki dünyanın en büyük Pb - Zn - Ag işletmesinde, firmanın gelecek yüzyılda izleyeceği madencilik politikasını yansıtacak ve 52 M\$'lık bir yatırımla gerçekleştirilecek olan yeni bir Pb izabe tesisinin kurulacağı açıklandı. Hem büyük ölçüde enerji tasarrufu sağlayacak hem de çevreyi daha az kirletecek yeni tesisin devreye girmesi ve cevher çıkartımının rezervleri giderek azalan Mount Isa sahasından 20 km kadar kuzeyde bulunan Hilton sahasına kaydırılması ile birlikte, Pb üretimi 180.000 t/yıl'dan 210.000 t/yıl'a Zn üretimi ise 200.000 t/yıl'dan 250.000 t/yıl'a çıkacak. Mevcut tesis kapasitesinin 150.000 t/yıl'a düşürülmesini ve yeni tesisin de 60.000 t/yıl kapasiteyle çalıştırılmasını planlayan firma, ürettiği ham kurşun külçelerini İngiltere'deki Northfleet rafinerisine sevk ederek içindeki gümüşü yan ürün olarak kurtarıyor.

• Placer Pacific, Western Australia eyaletinin Cue bölgesindeki Big Bell altın sahasında 105 M\$'lık yatırım gerçekleştirerek yeni bir işletme açtı. Mevcut üretimi 14 t'un üzerine çıkartarak firmayı ülkenin ikinci büyük altın madencisi durumuna getirecek yeni açık işletmede, elektrik tahrikli kepçelerin yüklediği 150 t'luk kamyonlar günde 100.000 t dekapaj kaldırıyor. Toplam 160 Mt'luk dekapajın tamamı kaldırıldığında ortaya çıkacak 550 x 2.000 x 315 m³'lük boşluğun altındaki cevheri işleyerek, 6 - 7 yıl sürdürülecek olan işletmede 4.976 kg/yıl Au üretilecek. Ayrıca, 55 M\$ tutarında ek yatırıma girilerek kuyu ve rampa inilmesi gibi hazırlıkların ikmalî sonucunda, işletmenin yeraltında da sürdürülmesi ve 3.732 kg/yıl'lık kapasiteyle Au üretimine devam edilmesi tasarlanıyor. Sahada yürütülen rezerv tahkik sondajlarının ortaya koyduğuna göre, açık işletmeye elverişli rezervlerin 3 g/t'lik ortalama tenör üzerinden 11,9 Mt, daha derinlerdeki rezervlerin ise 3,5 g/t ortalama tenör üzerinden 8 Mt dolayında olduğu açık-

lanıyor. Mineralojik yapısı itibarıyla CİP teknolojisine uygun olan cevherin açık işletmeyle çıkartılacağı oksidasyon ve transiyon zonlarındaki kesiminden 2,7 Mt'unu, yeraltı işletmesiyle çıkartılacağı primer zondaki kesiminden ise yalnız 1,75 Mt'unu bir yılda işleyebilecek kapasitedeki tesisin, yarıtojen değirmen - kırıcı - bilyalı değirmen kapalı devresi, ajitasyon liçi ve CİP ünitesi gibi ana iş bölümlerinden oluştuğu bildiriliyor.

• Western Australia eyaletindeki Argyle elmas madeninde, beklenin oldukça üstünde bir çıkartım gerçekleştirilerek 4,67 Mt cevher işlendi ve üretim 6.911 kg'a ulaştı.

• Renison Goldfield Consolidated (RGC), New South Wales eyaletinin Bathurst ilininin 70 km kadar güneyindeki Burruga bölgesinde bulunan Lucky Draw altın madenini Nisan sonunda işletmeye açtı. Altın madenciliğinin tarihinde hiçbir evveliyatı olmayan bu bölgede, RGC'nin arama grubunca yürütülen "yeşilalan prospeksiyonu" nun başarıya ulaşması sonucu bulunan yeni sahada 1.150 kg/yıl Au üretilecek. Rezervi 2,15 Mt ve ortalama tenörü 2,8 g/t olan yataktan çıkarılacak toplam 1,4 Mt tutarındaki 3,5 g/t tenörlü cevherin işleneceği tesisler için, arama, altyapı, arazi satınalmaları ve mühendislik harcamaları da dahil olmak üzere, toplam 13 M\$'lık yatırıma gidildiği bildiriliyor. Açık işletme ve 0,5 Mt/yıl kapasite ile çıkarılacak cevherlerden 4.043 kg'lık toplam Au üretimi yapılması ve oksitli cevherin %90, primer cevherin de %82'lik genel verimle işlenmesi tasarlanıyor.

BREZİLYA

1988'deki 44.000 t'luk kalay konsantresi üretimi ile 31.500 t'luk metal ihracatını gerçekleştirmesi sonucunda, ülkenin, dünyanın en büyük kalay üreticisi olan Malezya'yı geçtiği açıklandı. Üretimdeki büyük artışın, batıdaki Rondonya eyaletinde bulunarak işletmeye açılan Ariqueles madeninden kaynaklandığı bildiriliyor.

ENDONEZYA

East West Minerals, Kalimantan adasının batısında-ki Meiawi River altın sahasının değerlendirilmesine yönelik ortak girişim projesinde, görünür rezervin 0,3 g/m³ ortalama tenor üzerinden 11 Mm³'le çıktığını açıkladı. Cevherin üzerinde 14,4 Mm³'lük bir örtü tabakası bulunduğu ve başlangıç olarak yatağın 3,1 Mm³'lük bir kesiminde işletmeye geçilmesinin hedeflendiği bildiriliyor.

İNGİLTERE

Madencilik sektöründe istihdam edilen üyelerinin toplam sayısı 10.000'e ulaşan üç büyük mühendis örgütü, Maden ve Mineral Mühendisleri Odası oluşturmak üzere güçlerini birleştirdiler. İngiltere Maden Mühendisleri Enstitüsü, Maden - Elektrik ve Maden - Makina Mühendisleri Enstitüsü ve Mineral Mühendisliği Derneği'nin bir araya gelmesiyle oluşan yeni Oda'nın üyelerine göre, bilgi ve görüş teatisi ile karşılıklı çıkar konuları üzerindeki tartışmalar birleşme sayesinde daha verimli sonuçlar sağlayacak. Oda'yı oluşturan her üç örgütün de İngiltere ile belli başlı diğer kömür madencisi ülkelerindeki tüm üyeliklerinden çekildikleri açıklanıyor.

İTALYA

Fiatimpresit ve Eni gruplarının mühendislik firmaları olan Castagnetti ile Nuove Pignone, İngiltere Gaz Kurumu için bir kömür gazifikasyon tesisi kurmak üzere, Alman Lurgi firmasıyla sözleşme imzaladılar. Gaz Kurumu ile Lurgi'nin birlikte geliştirdiği ve halen her iki ülkede de uygulanmakta olan akışkan yatak prosesiyle kavru lan kömür gaza dönüştürülüyor ve çevre açısından daha sağlıklı olan bu tip gaz tesislerinin İtalya'da da kurulması düşünülüyor. Bu hedef doğrultusunda, Sardunya Adası'ndaki Sulcis Havzası'nda kurulacak bir gazifikasyon tesisi için, Lurgi ve Nuove Pignone işbirliğinde fizibilite etütleri yürütülüyor.

İRLANDA

Andaman Resources ve Glencar Explorations ortak girişimi, Mayo ili'nde yürütülen altın arama projesinin cesaret verici bulgular ortaya çıkardığını açıkladı. Creggenbaun sahasında sürdürülen arama faaliyetleri sonucunda, üç ayrı zon halinde altın cevherleşmesi tesbit edildiği ve bunlardan birinde tenörleri derinlere

doğru 2 g/t ve 16 g/t arasında değişen çeşitli damarlar kesildiği ve rezerv tahkik sondajlarının programlandığı bildiriliyor.

KANADA

• Ülkenin kömür ihracatı büyük ölçüde artarak 1988'de 31,5 Mt'a ulaştı. Bu toplamın büyük bir bölümünü 27,4 Mt'la metalurjik kalitedeki kömür oluşturuyor ve Mısır ile Meksika gibi yeni pazarlara da sevkiyat yapılıyor. Sanayinin elektrik enerjisi ihtiyacının artışı nedeniyle, iç pazarda da giderek büyümeye başlayan talebin toplam kömür çıkartımının 1988'de 70,6 Mt'a çıkmasına yol açtığı ve sürekli ithalatçıların başında Japonya, Güney Kore ve Tayvan gibi Pasifik Ülkeleri'nin yer aldığı açıklanıyor.

• Corona Corp., Ontario eyaletinin Hemlo bölgesinde bulunan David Bell altın madeninde önemli rezerv artışlarının tesbit edildiğini ve işletme ömrünün mevcut kapasite kullanımlarıyla 18 yıl uzayabileceğini açıkladı. Rezerv artışının maden yatağının alt kesimlerindeki kalınlık artışına paralel olarak geliştiği; 1987'de 10,3 g/t ortalama tenor üzerinden 7,1 Mt olarak tahmin edilen görünür rezervin, 1988'de 11,5 g/t ortalama tenor üzerinden 8,15 Mt'a çıktığı ve bunun da yatağın metalik içeriğini 94.388 kg'a kadar arttırdığı bildiriliyor.

MACARİSTAN

Ülkenin alüminyum kurumu, Nyirad boksit madeninin kapanmasından kaynaklanan kayıpların giderilmesi için, gelecek birkaç yıl içinde ithalata gidileceğini açıkladı. Ayrıca, Heviz gölünü ve çevresindeki kaplıca otellerinin geleceğini tehdit eden aşırı ölçüdeki su tüketimi yüzünden, 1991 ortalarında, yani plan hedeflerinden iki yıl daha önce, Bakony'deki boksit işletmelerinin de kapatılması hükümetçe karara bağlandı. Bu nedenlerle, Kurum'un Gine'den 150.000 t boksit ithal edeceği bildiriliyor. Halen 700.000 t/yıl dolayında bulunan ülke üretim açığının kapatılabilmesi için, yılda 0,6 Mt boksit sağlayacağı tahmin edilen Csabpuszta - Halimba yataklarının 1992'de işletmeye alınması bekleniyor ve toplam boksit üretiminin de 1987'deki 3,1 Mt'luk düzeyinden 1988'de 2,9 Mt'a indiği bildiriliyor.

PAKİSTAN

Kuzeybatı sınırındaki bölgelerde ve Belucistan eyaletinde yürütülen prospeksiyonlar sonucunda, en az 10

ayrı metalojenik provens tesbit edildi ve buraların altın ile platin, gümüş, kobalt, bakır ve demir gibi diğer metallerin bulunabileceği potansiyel maden sahalarını kapsadığı açıklandı. Avusturya kökenli bir arama kuruluşu olan Austro - Mineralin 1975 - 76'da yönlendirdiği çalışmalar, içinde yüzyıllardan beri pulcuk ve yumrucuklar halinde altın bulunduğu bilinen, Indüs nehri ile kollarının kapladığı flüvyel havzaya münhasır kalmıştı. Daha sonradan, ülkenin kendi maden arama kuruluşununun elemanlarınca 1986'da yürütülen çalışmalar ise başka sahalarda da altın zuhuratının bulunduğunu ortaya koydu. Buralardaki Au tenörleri 0,1 ile 5 g/t arasına değişiyor ve ayrıca Saindak bakır yatağının da 0,46 g/t Au içerdiği biliniyor. Bu bulguların verdiği cesaretle, kuzey bölgelerindeki sahalarda altın aramalarına başlanması için hazırlanan kapsamlı bir planının, ilgili bakanlık onayına sunulduğu açıklanıyor.

PORTEKİZ

Boliden International Mininig (BIM), bir kamu kuruluşu olan Prites Alentejanas'a küçük bir hisse ile ortak olarak, ülkenin güneyinde bulunan Alentejo pirit işletmelerinin tevsiat yatırımını yükledi. Halen 350.0001/yıl kapasiteyle çalıştırılan işletmelerde, tevsiat sonucunda ve gelecek iki yıl içinde, çıkartım 1,15 Mt/yıl'a yükseltilecek ve ayrıca Zn, Cu ve Pb konsantreleri de üretilecek. Yaklaşık 68 M\$'a mal olacak tevsiat projesinin yönetimini Boliden Contech üstlenecek ve makina-donatım da BIM'in diğer yan kuruluşları olan Boliden Allis ile Trellex tarafından sağlanacak, Proje kapsamındaki yeraltı hazırlıkları sürdürülüyor ve konsantre sevkiyatının 1991'de başlaması bekleniyor.

SIERRA LEONE

Avusturya kökenli International Gold and Minerals ve MC Mining ile ülkenin maden bakanlığı arasında imzalanan sözleşme hükümleri uyarınca, Rotifunk maden yatağında 42 M\$ tutarında bir yatırıma gidilerek mineral kumları işlenecek. Üretim safhasının 15 ay sonra başlaması beklenen yatırım projesi kapsamında, Rotifunk'daki yaş işleme tesisleri ile Freetown'daki kuru işleme tesislerinin kurulması da bulunuyor. Fizibilite etütlerindeki tahminlere göre, proje ömrünün 12 yıl sürmesi bekleniyor ve yılda 56.0001 rutil, 83.0001 ilmenit ve 600 t da zirkonit üretiminin gerçekleşmesi hedefleniyor.

ŞİLİ

• Ülkenin ulusal madencilik derneği (SONAMI) bakır üretiminin 1992'de 2,2 Mt'a ulaşacağını açıkladı. Geçen yıl 1,45 Mt dolayında gerçekleşen üretimdeki büyük artışın, bir kamu kurumu olan CODELCO'nun üretimini 1,09 Mt'dan 1,38 Mt'a tırmandırmasından kaynaklandığını ve özel sektör üretiminin de yükselceğini bildiren SONAMI, toplam ülke üretiminin 1992'de 0,58 Mt'luk bir artış kaydedeceğini ve bu tutarın %43'ünün özel sektör tarafından karşılanacağını tahmin ediyor. Ayrıca, maliyet ortalamalarının halihazırdaki 0,88 \$/kg'lık birim düzeyinden 0,79 \$/kg'a düşmesi bekleniyor.

YUGOSLAWA

Çeşitli bölgelerdeki madenlerden bu yılın ilk üç ayında çıkarılarak termik santrallara, merkezi ısıtma istasyonlarına, sanayi tesislerine ve diğer müşterilere sevk edilen linyit ve taşkömürü miktarı toplamının 21,2 Mt'u bulunduğu ve geçen yılın aynı dönemine göre % 17,4'lük bir artış kaydedildiği açıklandı. Artışta büyük pay sahibi olan linyit çıkartımının, geçen yılın aynı dönemine göre, %19 oranında yükselerek 18 Mt'a ulaştığı bildiriliyor ve toplam kömür çıkartımının ise yıl sonu itibarıyla da 75,5 Mt'a tırmanabileceği tahmin ediliyor.

ZİMBABVE

• Cluff Resources, Bindura bölgesindeki Rebecca ve Freda altın sahalarında bulunan rezervlerin, metalik içerik eşdeğeriyle 31 t'u aştığını ve 1989'da 2.177 kg olan ülke altın üretiminin zamanla 2.488 kg'a çıkabileceğini açıkladı. Ayrıca, dünyadaki platin ve PGM'nin ikinci büyük kaynağı olan Great Dyke formasyonunun üike arazisinde bulunduğu sahalarda, bu metallerin aranması için firmaya tek başına imtiyaz tanındığı bildiriliyor.

(*) Bu bölümde verilen haberler International Mining Dergisi'nin 1989 Temmuz sayısından derlenmiştir.

METAL MADEN FİYATLARI

Aşağıdaki sütunlarda verilen metal, ferroalyaj, cevher, konsantre ve endüstriyel mineral fiyatları, sadece iç ve dış ticaretimize konu olan kalemler ile hammaddeleri ülkemizden sağlanan metallerle özgüdür. Dış fiyatlarla ilgili veriler, Engineering and Mining Journal'ın son sayısından aktarılmıştır. Ağırlık birimlerinin tamamı, aksi belirtilmediği sürece, DİŞ FİYATLAR İÇ İN METRİK TON, İÇ FİYATLAR İÇİN DE KILOGRAM cinsinden verilmiştir. Limanı belirtilmeyen CIF teslimatın boşaltma limanları, Avrupa'daki belli başlı ticaret limanlarıdır. Limanı belirtilmeyen FOB teslimatın yükleme limanları, anılan sahildeki belli başlı ticaret limanlarıdır. Büyük harflerle yazılı ülke, firma ve kurum adları malın orijini belirtmektedir. ETİBANK'ın \$ ve DM bazında verilen iç satış fiyatlarının, karşılığı Merkez Bankası döviz satış kuru üzerindedir. (KDV hariç) Endüstriyel minerallerin fiyatları kalite, kaynak, miktar ve diğer satınalma koşullarına göre, geniş aralıklar içinde, değişmektedir. Değişim aralığının çok geniş olduğu kalemlerde, fiyatların hangi özelliklere göre değişim gösterdiği açıklamalarda belirtilmiştir. Teslimat ve orijinleri belirtilmemiş olan yurtiçi endüstriyel mineral fiyatları, Doğa Madencilik A.Ş.'nin Kartal teslimi parekende satış fiyatlarıdır.

METAL FİYATLARI		Kobalt	Ferrotitan
Altın		AFRIMET, %99, FOB New York, \$/lb	% 70'lik, kg Ti içeriği olarak
LMB, 24 Ayar, \$/tröz (30/7/90)	368.60	Katodik Levhalar	CIF.\$/kg
KKB, 24 Ayar, TL/g (30/7/90)	32.100.-		6.10-6.30
Alüminyum		Krom	Ferrovanadyum
LMB, % 99,5, c/lb	77-79	NMB, elektrolitik, standart, \$,lb	% 70-80, kg V içeriği olarak,
COMEX,%99,7, c/lb	77-		CIF,\$/kg
ETİBANK,% 99.00 -99,65		Kurşun	16.90-17.40
FOT Seydişehir, TL.	3.800-4.350	NMB, ABD ve KANADA, c/lb	
		LMB\$	Ferrovolfraam
		ETAŞ,%99,97,TL	%80 - 85, kg W içeriği olarak,
			CIF,\$/kg
			5.85-6.05
Antimuan		Magnezyum	METALİK CEVHER VE KONSANTRE
LMB, Regulus, c/lb	81-84	NMB, 5 tonluk partiler, \$/lb	FİYATLARI
1MB, Regulus, parekende, TL.	—		
Bakır		Manganez	Alüminyum
LMB, Katodik Levhalar, c/lb	126-127	NMB, Elektrolitik, %9S,9,c/lb	Kalsine alumina, %98-99 Al ₂ O ₃ ,
ETİBANK, KBI blister, TL	6.800.-		20 tonluk partiler, İngiltere teslimi £
		Nikel	230-285
		NMB,\$/lb	Boksit, refrakter kalite, CIF, \$
Bizmut		1MB, parekende, TL.	160-162
NMB, 1 tonluk partiler, %99,99			ETİBANK, Alumina, min %98,5 Al ₂ O ₃
\$/lb	2.50-3.00	Paladyum	dökme veya ambalajlı
1MB, parekende, TL.	75.000.-	NMB(90Temmuz),\$/troz	FOT Seydişehir,! 180.-
Civa			Antimuan
NMB,%99,9\$/şişe	195-215	Platin	%60 Sb, sülfürlü konsantre, CIF
ETİBANK,%99,99'luk,		NMB (90 Temmuz), \$/troz	↑ Ünite
FOTHalıköy\$/şişe	—		15-17
			%60Sb, parça, CIF, !/ünite
			16-18
			Çinko
			% 52 - 55 Zn, sülfürlü konsantre
			kuru bazda, CIF,! 780-825
			iş:i 150-160
			Demir
			min%52Fe, Mnveempürite
			içerikleri ile diğer mukavele hükümlerine
			göre değişken, ERDEMİR AŞ VETDÇ
			Kurumu'nun iç satınalma fiyatları,
			FOW ocağa en yakın istasyon, TL.
			30-50
			%65 Fe Brezilyacevheri, CIF
			İskenderun veya Ereğli,! 28-32
			Krom
			ARNAVUTLUK, sert parça, min %42,
			FOB,! 70-80
			Konsantre, %51, FOB,! 100-110
			G.AFRİKA, tozlu, %40, FOB,! 55-65
			SSCB, parça, min %36, FOB, \$ 75-95
			FİLİPİNLER, refrakter konsantreler
			FOB,! 70-760
			TÜRKİYE, %Cr ₂ O ₃ içeriklerine göre

FERROALYAJ FİYATLARI

FERROALYAJ FİYATLARI		Ferrokrom	Demir
Çinko		NMB, % 60 baz, lb Cr içeriği, YK, c/lb	min%52Fe, Mnveempürite
AVRUPA Üreticileri,! 1.740-1.750		NMB, %68- 70,1b Cr içeriği, DK c/lb	içerikleri ile diğer mukavele hükümlerine
ÇİNKUR, katodik külçeler,	4.920-5.090	ETİBANK, % 60-65, YK,	göre değişken, ERDEMİR AŞ VETDÇ
% 99,95, TL.		FOT Antalya,! 1.200.-	Kurumu'nun iç satınalma fiyatları,
ETAŞ katodik külçeler,	5.250-5.350	ETİBANK,%68-72,DK,	FOW ocağa en yakın istasyon, TL.
% 99,99, TL		FOT Antalya,\$	30-50
Gümüş			%65 Fe Brezilyacevheri, CIF
LMB, % 99,9(130/7/90), \$/troz	4.85.-	Ferro mangan	İskenderun veya Ereğli,! 28-32
KKB, %99,9 (30/7/90), TL/g	510.-	NMB,%78baz,YK,\$	
ETİBANK, %99,9 (30/7/90), TL/g	510.-	NMB, rafine, DK, \$	1.000-1.500.
Kadmium			Ferro molibden
NMB, 1 tonluk partiler, \$/lb	2.30-2.70		%65-70, kg Mo içeriği olarakCIF,
ÇİNKUR, %99,95'lik katodik			\$/kg
çubuklar TL.	34.780.-		7.98-8.14
1MB, %99,95'lik katodik çubuklar TL	110.000.-		
Kalay			Ferrosilis
MALEZYA,spot, Kuala Lumpur,Rg/kg	16.00		ETİBANK, FOT Antalya.S
NMB, antrepo teslimi, \$/lb	2.88		NMB, % 75 baz, CIF.
SSCB, çubuklar, 1MB, parekende, TL	-		

FOB aKdeniz\$, parça	
36	-
38	60-70
40	80
42	100
44	120
46	145
48	155
+48 cevherin fiyatları pazarlığa ve prim uygulamalarına göre değişmektedir.	
Refrakter cevherler	200
Konsantre, %48	70-80
Kurşun	
% 70 - 80 PbsDifürlü konsantreler, kuru bazda, CIF, \$	425-490
iş:\$	130-140
Manganez	
%48-50Mn,P:max%0,1	
CIF,\$/Ünite	3.95-4.05
Molibden	
Konsantredeki lb Mo içeriği olarak, CIF,\$/lb	2.50-2.65
Volfram	
Konsantredeki ünite WO, oarak, CIF, \$/Ünite	
min %65 Volframit konsantreleri	38-53
min % 70Şelit konsantreleri	56-72

ENDÜSTRİYEL MİNERAL FİYATLARI

Asbest	
KANADA Krizotili, lif boylarına göre değişken, FOW Quebec Ocakları, .0 \$	160-2.500
Barit	
ABD, dökme, öğütülmüş, API, FOB Meksika Körfezi, \$	70-85
FAS, tuvönan, OCMA, FOB Marakeş, \$	30-40
ETİBANK, tuvönan, OCMA veya API, m in % 92 BaSO ₄ , FOT Ocakbaşı, \$	21.-
ETİBANK, Öğütülmüş	
FOT Beyşehir, \$	53.-
Bentonit	
ABD, ambalajlı, API, FOW, Wyoming \$/st	34-37
Öğütülmüş, ambalajlı, TL.	530.-
Bor Mineralleri, ETİBANK, tuvönan, FOT Ocakbaşı, \$	
Kolemanit, B ₂ O ₃ ve As içeriklerine göre değişken	175-425.-
Uleksit, %36-38B ₂ O ₃	54-212.-
Tinkal, %32-34 B ₂ O ₃	232.-
Bor Türevleri, ETİBANK, ambalajlı Ex Bandırma ve Kırka, DM	
Boraks Dekahidrat, granule	770-860.-
EoraksPentahidrat	980.-

Boraks Anhidr	
Soydum Perbrat	900.-
Borik Asit	1.570-1.660.-
DiyatomK	
ABD, filtre kalitesi, kalsine, CIF, £	315-330
ŞEKER FAB. A.Ş., filtre kalitesi, kalsine Ankara teslimi, parekenda, ambalajlı, TL	2.000.-
Feldspat	
ABD öğütülmüş, K2O içeriklerine göre değişken, dökme, FOB Kuzey Atlantik, \$/st	32-65
-Seramik kalitesi K2O içeriklerine göre değişken, öğütülmüş, ambalajlı, TL	350-630
Flint Taşı	
Kalsine, CIF£	55-75
Öğütülmüş, ambalajlı, TL	200.-
Flüorit	
MEKSİKA, FOB Tampico, \$	
Metalurjik kalite	80-90
Asit kalitesi	130-135
Fosfat	
FAS, % 75 - 77 BPL, FAS Kazabianka, \$	48-50
TUNUS,%65-68BPL,FASSfax,\$	32-38
ETİBANK, GübreFab.'ndateslim %66BPL,\$	38-39
Grafit	
Pul boyları ile sabit C içeriklerine göre değişken, CIF-\$	
Kristalen	540-1.500
Pudra	325-1.300
Amorf pudra	220-440
Kaolen	
Öğütülmüş, ambalajlı, TL.	390.-
Süzülmüş.TL	850-1.000.-
Kil	
Süzülmüş, TL.	500-1000.-
Kuvarsit	
Tuvönan, FOT Ocakbaşı, TL	
Cam kalitesi	110-120
Seramik kalitesi	70-80
Öğütülmüş, ambalajlı, seramik kalitesi TL.	275-300
Kükürt	
KANADA, FOB Vancouver, \$	100-105
ETİBANK, FOT Keçiborlu, \$	
Manyezit	
YUNANİSTAN, tuvönan, CIF£	55-60
TÜRKİYE, FOB Marmara ve Ege, \$	
%46 MgO, tuvönan Kalsine.	
MgO ve empürte içerikleri ile kullanım alanlarına göre değişken	
Tam kavrulmuş	-
Mika	
HİNDİSTAN, kuruöğütülmüş, CIFAnver,£	115-130
Tuvönan, CIF, £	90-115

Perlit	
Ham, granule, dökme, CIF,£	40-45
ETİBANK, granule, dökme, FOTCumaovası\$/m ³	27-36.-
Pirit	
ETİBANK, konsantre, dökme, %46 S GübreFab.'ndateslim,\$	39.-
SodyumSülfat	
ALKİM A.Ş., İzmir teslimi, TL.	
Kristaliz«	85.-
Anhidr	260.-
Sölestin	
TÜRKİYE, min %95 SrSO ₄ lik, FOB iskenderun, ?	86-104
Talk	
İTALYA, kozmetik kalite, CIF, £	175.-
Kozmetik kalite, ambalajlı, TL.	-
Zımpara	
Tane boylarına göre değişken, CIF,£	145-240
ETİBANK, tuvönan, FOT Milas, \$	40.-

KISALTMALAR

LMB	Londra Metal Borsası
NMB	New York Metal Borsası
İMB	İstanbul Metal Borsası
KKB	Kapalıçarşı Kıymetli Metaller Borsası
OK	Orta Karbonlu
DK	Düşük Karbonlu
YK	Yüksek Karbonlu
iş	Geçici ihracat Mevzuatı'na tabi konsantre ve cevherler için, Fason İzabe işçiliği'nin şarjı (Treatment Charge)
lb	Libre=453,6 g
troz	troy ounce p 31,1 g
st	short ton = 907kg
şişe	net 34,5 kg
BPL	Bone Phosphate Lime (=P?O5tenörü/0,45)
FOT	Free On Truck(Kamyon Üzerinde Teslim)
FOW	Free On Wagon (Vagon Üzerinde Teslim)
FOB	Free On Board (Borda'ya Teslim)
FAS	Free Alongside Ship (Yükleme Limanı'nda Teslim)
Cif	Cost, Insurance, Freight (Boşaltma Limanında Teslim)
Dövizler	ve 30/7/90 Ticari Banka Kurları (TL.)
\$	ABD Doları = 2.654.68
p	ABD Çoğu
£	İngiliz Sterlini=4.632,95
Rg	Malezya Ringgiti=0.370\$
C\$	Kanada Doları = 2.279.08
DM	Alman Markı -1.00 Q7

YİTİRDİKLERİMİZ

Aramızdan ayrılan değerli meslektaşlarımızı saygı ile anıyoruz.

ABDULLAH ALKAN
1967-24.7.1990

Yozgat'da doğdu. Anadolu Üniversitesi Maden Mühendisliği bölümünden 1990 Şubat'nda mezun oldu. Özel sektöre ait bir manyezit açık işletmesinde iş bulabilen genç meslektaşımız, şevin dibinde yapılması gereken bir işe nezaret ettiği sırada, şevin başından koparak gelip kendisine vuran bir kavlajın neden olduğu beyin travması sonucunda, kaldırıldığı hastahane 24.7.1990 tarihinde aramızdan ayrıldı.

ÖMER TANYERİ
1339-26.8.1990

Zonguldak iline bağlı Kozlu'da doğdu. 1950'de Zonguldak Maden Teknik Okulu'ndan mezun oldu. EKİ Armutçuk Bölgesi'nin Kandilli Bölümünde işbaşı yapan meslektaşımız, daha sonra çalıştığı yerden ayrılarak serbest mühendislik hizmetleri vermeye ve bu arada özel madencilikle de uğraşmaya başladı. 26.8.1990 tarihinde aramızdan ayrıldı.

ÖMER NECMETTİN DANIŞMAN
1324-20.10.1990

Bolu'da doğdu. 1934'de Budapeşte Jozsef Nadan Teknik Üniversitesi'nden mezun oldu. Madencilik sektörünün çeşitli birimlerinde hizmet verdikten sonra TPAO'na intisap eden meslektaşımız, anılan ortaklığın Gn.Md.Mv. görevinden emekli oldu. 20.10.1990 tarihinde aramızdan ayrıldı.

PROF.DR.
TACETTİN ATAMAN
1329-27.8.1990

Urfa iline bağlı Siverek'de doğdu. ABD'deki Columbia Üniversitesi'nden 1942'de mezun oldu. Uzun yıllar Havza'ya hizmet verdikten ve bu arada başlattığı akademik kariyerini ilerlettikten sonra, işletmelerden ayrılarak ODTÜ'ne intisap etti. Üniversite'den yaş haddi nedeniyle emekli oldu, ancak, mesleği ve eğitim hizmetlerini ölene kadar bırakmadı. Odamız'ın son teknik kongresinde, sektörde çalışan mühendislerin birçoğunun hocası olarak, bizleri yetiştirdiği için yapmış olduğu eğitim hizmetlerinin anısına hürmeten takdim ettiğimiz Şükran Plâketi'nin de sahibi olan Onur Üyemiz 27.8.1990 tarihinde aramızdan ayrıldı.

Yitirdiğimiz değerli üyelerimizin ailelerine, yakınlarına ve Maden Mühendisleri Topluluğuna başsağlığı dileriz.

Sayın üyemiz,

VMADENCİLİK Bülteni

TMMOB Maden Mühendisleri Odası Adm*
Sahibi ve Sorumlu Yönetmeni: Alpaslan ERTÜRK
Yönetim Yeri: Sdanık Cad. 19/3 Kızılay-ANKARA
Tir: 1251080-1175290

* Ayda bir yayınlanır.
* Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.
* Yazılardaki görüş ve düşünceler yazarlarına aittir. Odayı ve bülteni sorumlu kılmaz. Yazarlara ücret ödenmez.
OTset Hazırlık: Denk Ajans, 231 71 74 (4 hat)
Baskı: Eroğlu Ofset

tenfnın düzenli ve nitelikli biçimde çıkarılması sizlerin etkin desteğiyle olasıdır.,; ;

İnceleme, araştırma, derleme, haber, yorum vb, ürünlerinizle bültenimizi desteklemenizi bekliyoruz,

Katkılarınız bizlere yol gösterecek ve sektördeki tartışmaların doğru sonuçlara ulaşmasını sağlayacaktır.

I, ; Saygılarımızta. :'^WvM^Ê^fi'''-

Madencilik Bülteni